

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA.410.001.01.2021

Pan
Jarosław Wieczorek
Wojewoda Śląski

Śląski Urząd Wojewódzki
ul. Jagiellońska 25
40-032 Katowice

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/001 Wykonanie budżetu państwa w 2020 r. w części 85/24 – województwo śląskie

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach ¹ , ul. Jagiellońska 25 40-032 Katowice
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jarosław Wieczorek, Wojewoda Śląski od 5 grudnia 2015 r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontroler/Kontrolerzy	1. Stefania Zalewska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/1/2021 z 4 stycznia 2021 r. 2. Witold Wilk, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/5/2021 z 5 stycznia 2021 r. 3. Jerzy Horodecki, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/57/2021 z 9 marca 2021 r. 4. Nina Poloczek, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/2/2021 z 4 stycznia 2021 r. <p style="text-align: right;">(akta kontroli: tom I str.1-9)</p>

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli	Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania budżetu państwa na 2020 r., pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta części budżetowej 85/24 – województwo śląskie, jak również ocena, z zastosowaniem ww. kryteriów, wykonania planu finansowego Urzędu na 2020 r.
Zakres kontroli	Ocenie podlegały w szczególności: <ul style="list-style-type: none">– działania związane z egzekucją dochodów budżetowych;– realizacja wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym rzeczowe efekty uzyskane w wyniku realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych;– sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań za IV kwartał 2020 r. w zakresie operacji finansowych;– system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości sporządzania sprawozdań;– nadzór i kontrola sprawowane przez dysponenta części budżetu państwa na podstawie art. 175 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych³, w tym:<ul style="list-style-type: none">a) nadzór nad wykonaniem planów finansowych podległych jednostek,b) nadzór nad wykorzystaniem i rozliczeniem dotacji wypłaconych z budżetu państwa w części 85/24 – województwo śląskie.

¹ Dalej: Urząd.

² Dz.U. z 2020 r. poz. 1200. Dalej: ustawa o NIK.

³ Dz.U. z 2021 r. poz. 305. Dalej: ustawa o finansach publicznych.

Ponadto przeprowadzono analizę porównawczą danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.

Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych:

- analizy stanu należności pozostałych do zapłaty;
- szczegółowej kontroli windykacji zaległości;
- analizy realizacji wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków;
- kontroli prawidłowości zmian budżetu dokonywanych w części 85/24 – województwo śląskie w trakcie roku budżetowego;
- kontroli prawidłowości zmian wynikających z podziału rezerw celowych;
- kontroli prawidłowości dokonanych blokad;
- kontroli przestrzegania ustalonych dla części 85/24 – województwo śląskie limitów wydatków, w tym – limitów środków na wynagrodzenia;
- kontroli wykorzystania środków otrzymanych z rezerw budżetowych;
- szczegółowej analizy wybranej próby wydatków dysponenta III stopnia;
- kontroli prawidłowości udzielania i realizacji wybranych zamówień publicznych;
- analizy przyznania, wykorzystania i rozliczenia wybranych dotacji;
- analizy stanu zobowiązań;
- analizy prawidłowości sporządzenia wybranych sprawozdań;
- analizy stosowanych przez dysponenta procedur kontroli zarządczej dotyczących sporządzania sprawozdań;
- analizy stosowanych przez dysponenta instrumentów nadzoru nad wykonaniem budżetu państwa i budżetu środków europejskich przez podległe jednostki finansowane w ramach części 85/24 – województwo śląskie.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. *Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej kontrolowanej działalności.*

III. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2020 r. w części 85/24 – województwo śląskie.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Działania w celu dochodzenia objętych badaniem zaległości w łącznej kwocie 7 537,0 tys. zł (0,4% zaległości netto w części 85/24 – województwo śląskie) podejmowano bez zbędnej zwłoki. Zgodnie z przepisami ustawy o finansach publicznych i przyjętą procedurą przeprowadzono skontrolowane postępowania w sprawie udzielenia ulg w spłacie należności w łącznej kwocie 578,3 tys. zł (0,03% zaległości netto w części), a należności objęte ulgami prawidłowo ujęto w księgach rachunkowych. Zbadane należności przedawnione w łącznej kwocie 227,7 tys. zł (0,01% zaległości netto w części 85/24 – województwo śląskie) zasadnie i prawidłowo spisano w księgach rachunkowych. Nie wystąpiły przesłanki do spisania z ksiąg rachunkowych skontrolowanych zaległości w łącznej kwocie 526,4 tys. zł (0,03% zaległości netto w części 85/24 – województwo śląskie).

Objęte badaniem wydatki w kwocie 4 529 920,7 tys. zł (56,6% wydatków w części 85/24 – województwo śląskie, z tego 4 509 048,9 tys. zł przekazanych dotacji i 20 871,8 tys. zł wydatków Urzędu) zostały poniesione w sposób celowy, z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi, określonych w ustawie o finansach publicznych. W wyniku kontroli trzech zamówień publicznych nie stwierdzono nieprawidłowości.

Skontrolowane łączne i jednostkowe roczne sprawozdania budżetowe za 2020 r.⁵ oraz sprawozdania w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2020 r.⁶ zostały sporządzone prawidłowo pod względem formalno-rachunkowym oraz terminowo przekazane do odbiorców. Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części na podstawie sprawozdań jednostkowych. Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych Urzędu (dysponenta III stopnia) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzania sprawozdań.

Wojewoda Śląski, zgodnie z art. 175 ust. 1 i 2 ustawy o finansach publicznych, rzetelnie sprawował nadzór i kontrolę nad wykonaniem budżetu w części 85/24 – województwo śląskie.

Stwierdzone nieprawidłowości, z uwagi na skalę nie miały istotnego wpływu na wykonanie wydatków w części 85/24 – województwo śląskie. Polegały one na:

- nieuwjęciu w księgach rachunkowych Urzędu do właściwego okresu sprawozdawczego należności z tytułu kosztów postępowania orzeczonych przez Wojewódzką Komisję ds. Orzekania o Zdarzeniach Medycznych w Katowicach w łącznej kwocie 3,5 tys. zł (0,02% należności Urzędu pozostałych do zapłaty);
- niepodjęciu działań w celu zablokowania planowanych wydatków w łącznej kwocie 10 480,2 tys. zł (0,13% planu wydatków po zmianach w części 85/24 – województwo śląskie), w sytuacji wystąpienia okoliczności wskazujących na to, że nie zostaną one w 2020 r. poniesione;

⁴ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2020 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

⁵ Rb-23, Rb-27, Rb-28, Rb-28 Programy, Rb-28 Programy WPR, Rb-28 UE, Rb-BZ1.

⁶ Rb-N, Rb-Z.

- nieterminowym wypłaceniu zasiłku chorobowego w kwocie 1,8 tys. zł (poniżej 0,01% wydatków Urzędu) osobie zatrudnionej na podstawie umowy zlecenia, skutkującym naliczeniem odsetek w kwocie 47,00 zł.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁷ kontrolowanej działalności

OBZAR
Opis stanu
faktycznego

1. Dochody budżetowe – windykacja należności

1.1. W ustawie budżetowej na 2020 r.⁸ dochody budżetu państwa w części 85/24 – województwo śląskie zostały zaplanowane w wysokości 275 152,0 tys. zł. Zrealizowane i przekazane na rachunek budżetu państwa dochody wyniosły 258 059,7 tys. zł, stanowiąc 93,8% planu po zmianach oraz 77,1% dochodów wykonanych w 2019 r. (334 558,9 tys. zł).

Największy udział w zrealizowanych dochodach (łącznie 96,5%) miały wpływy uzyskane w działach:

- 700 *Gospodarka mieszkaniowa* – 157 170,1 tys. zł, tj. 60,9% dochodów ogółem (w głównej mierze wpływy związane z realizacją zadań zleczanych jednostkom samorządu terytorialnego⁹, dotyczące gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa);
- 855 *Rodzina* – 56 496,5 tys. zł, tj. 21,9% dochodów ogółem (przede wszystkim wpływy z związane z realizacją zadań zleczanych j.s.t., dotyczące należności wyegzekwowanych od dłużników alimentacyjnych oraz zwrotów dotacji na świadczenie wychowawcze, świadczenia rodzinne i świadczenia z funduszu alimentacyjnego);
- 750 *Administracja publiczna* – 15 174,8 tys. zł, tj. 5,9% dochodów ogółem (głównie wpływy z tytułu opłat paszportowych);
- 010 *Rolnictwo i łowiectwo* – 11 227,6 tys. zł, tj. 4,4% dochodów ogółem (przede wszystkim wpływy z tytułu opłat za badania i inne czynności wykonywane przez powiatowe inspektoraty weterynarii w celu zapobiegania chorobom i zwalczania chorób zakaźnych);
- 851 *Ochrona zdrowia* – 8 835,1 tys. zł, tj. 3,4% dochodów ogółem (głównie wpływy z opłat za usługi (przeprowadzanie badań) jednostek Inspekcji Sanitarnej i Inspekcji Farmaceutycznej).

Dochody niższe od zaplanowanych wystąpiły przede wszystkim w działach: 750 *Administracja publiczna* (91,5%), 700 *Gospodarka mieszkaniowa* (92,3%) i 851 *Ochrona zdrowia* (92,5%), co wynikało odpowiednio z mniejszych wpływów z tytułu opłat paszportowych, opłat za użytkowanie wieczyste¹⁰ i opłat za usługi wykonywane przez jednostki Inspekcji Sanitarnej.

Dochody niższe od uzyskanych w roku poprzednim wystąpiły przede wszystkim w działach 600 *Transport i łączność* (7,0%), 750 *Administracja publiczna* (54,2%), 851 *Ochrona zdrowia* (65,9%), 700 *Gospodarka mieszkaniowa* (75,4%), 855 *Rodzina* (96,4%) i związane były (poza zmniejszeniem wpływów z ww. tytułów

⁷ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁸ Ustawa budżetowa na rok 2020 z dnia 14 lutego 2020 r. (Dz.U. poz. 571, ze zm.).

⁹ Dalej: j.s.t.

¹⁰ Spowodowane przesunięciem terminu uiszczenia opłaty za użytkowanie wieczyste z 31 marca 2020 r. na 31 stycznia 2021 r.

opłat) głównie ze zmianą przepisów prawa dotyczących kar pieniężnych i prowizji od tych kar pobieranych przez Inspekcję Transportu Drogowego (które od lipca 2019 r. stanowiły wpływy Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej) oraz ze zmniejszeniem zwrotów nienależnie pobranego świadczenia wychowawczego i należności wyegzekwowanych od dłużników alimentacyjnych.

(akta kontroli: tom III str. 1-77)

W ustawie budżetowej na 2020 r. dochody Urzędu (dysponenta III stopnia) zostały zaplanowane w wysokości 17 219,0 tys. zł. Zrealizowane i przekazane na rachunek budżetu państwa dochody wyniosły 15 372,9 tys. zł, tj. 89,3% kwoty planowanej oraz 52,9% dochodów wykonanych w 2019 r.

Na kwotę zrealizowanych w Urzędzie dochodów składały się przede wszystkim wpływy z tytułu opłat paszportowych, opłat legalizacyjnych nałożonych przez powiatowych inspektorów nadzoru budowlanego oraz opłat za wpis do rejestru podmiotów prowadzących działalność leczniczą.

Uzyskanie niższych dochodów, w porównaniu do zaplanowanych na 2020 r. i zrealizowanych w 2019 r. było związane głównie z mniejszymi wpływami z tytułu opłat paszportowych, jak również z tytułu opłat legalizacyjnych.

(akta kontroli: tom III str. 78-101)

1.2. Na koniec 2020 r. należności pozostałe do zapłaty w części 85/24 – województwo śląskie wyniosły 1 783 465,8 tys. zł, w tym 1 685 757,8 tys. zł stanowiły zaległości netto¹¹. Największe kwoty zaległości netto wystąpiły w działach: 855 *Rodzina* (1 476 302,8 tys. zł, tj. 87,6% zaległości netto), 700 *Gospodarka mieszkaniowa* (144 509,8 tys. zł, tj. 8,6% zaległości netto), 750 *Administracja publiczna* (25 527,0 tys. zł, tj. 1,5% zaległości netto) i 851 *Ochrona zdrowia* (20 880,9 tys. zł, tj. 1,2% zaległości netto). Wojewoda Śląski występował do j.s.t. oraz jednostek administracji zespolonej o udzielenie informacji o działaniach podjętych w celu usprawnienia dochodzenia należności.

W porównaniu do 2019 r. należności pozostałe do zapłaty wzrosły o 91 177,0 tys. zł (5,4%), w tym zaległości netto o 69 474,0 tys. zł (4,3%). Wzrost zaległości netto dotyczył głównie należności od dłużników alimentacyjnych z tytułu wypłaconych zaliczek alimentacyjnych, świadczeń alimentacyjnych oraz odsetek od świadczeń z funduszu alimentacyjnego i był spowodowany niską skutecznością prowadzonych przez komorników egzekucji, w związku z brakiem możliwości ustalenia dochodów dłużników, brakiem ich majątku i zatrudnienia, przebywaniem w aresztach, zakładach karnych lub poza granicami Polski.

(akta kontroli: tom III str. 102-118, 460, 477; tom IV str. 714-730)

Na koniec 2020 r. należności pozostałe do zapłaty Urzędu (dysponenta III stopnia) wyniosły 16 004,2 tys. zł, w tym 6 315,0 tys. zł stanowiły zaległości netto. W porównaniu do 2019 r. należności te wzrosły o 538,0 tys. zł (3,5%), a zaległości netto o 229,7 tys. zł (3,8%). Wzrost zaległości netto dotyczył głównie należności z tytułu najmu/dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa oraz kar nałożonych na inwestorów przez organy nadzoru budowlanego i spowodowany był niską skutecznością egzekucji prowadzonej przez komorników sądowych i naczelników urzędów skarbowych.

Wśród dysponentów działających w ramach części 85/24 – województwo śląskie istotny wzrost w 2020 r. zaległości netto w porównaniu do roku poprzedniego

¹¹ Należności pozostałe do zapłaty, których termin zapłaty minął i mogą być egzekwowane.

wystąpił w jednostkach Inspekcji Sanitarnej (o 12,4%, do kwoty 20 577,8 tys. zł), jednostkach Inspekcji Weterynaryjnej (o 18,2%, do kwoty 701,1 tys. zł) oraz Wojewódzkim Inspektoracie Ochrony Środowiska w Katowicach (o 33,5%, do kwoty 514,7 tys. zł). Był on spowodowany niską skutecznością egzekucji należności z tytułu grzywien, mandatów i innych kar pieniężnych nałożonych przede wszystkim w związku z niezastosowaniem się do rygorów sanitarnych obowiązujących podczas epidemii wywołanej wirusem Sars-CoV-2, wprowadzaniem do obrotu tzw. „dopalaczy”, nieprawidłowościami stwierdzonymi w ramach nadzoru weterynaryjnego nad ubojem i rozbiorem drobiu, nieprzestrzeganiem wymagań ochrony środowiska lub utrudnianiem przeprowadzenia kontroli w tym zakresie. Ponadto, blisko ośmiokrotny wzrost zaległości netto (do kwoty 340,4 tys. zł) wystąpił w Komendzie Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Katowicach¹², co wynikało głównie z nałożonej na wykonawcę kary umownej z tytułu odstąpienia od umowy.

(akta kontroli: tom III str. 94-100, 119-126, 164-182; tom IV str. 209-211)

W wyniku badania 27 należności z tytułu kosztów postępowania orzeczonych przez Wojewódzką Komisję ds. Orzekania o Zdarzeniach Medycznych w Katowicach w łącznej kwocie 12,5 tys. zł (100,0% należności z tego tytułu przypisanych w księgach rachunkowych Urzędu do 2020 r.) ustalono, że w przypadku 18 należności w łącznej kwocie 9,0 tys. zł przestrzegano procedury dotyczącej obiegu dokumentów będących podstawą ujęcia należności w księgach rachunkowych Urzędu¹³. W pozostałych dziewięciu przypadkach należności tych nie ujęto na bieżąco w księgach rachunkowych Urzędu, co miało wpływ na rzetelność danych wykazywanych w miesięcznych i rocznym sprawozdaniach Rb-27 oraz kwartalnych sprawozdaniach Rb-N, a co szczegółowo opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: tom III str. 197-201, 203, 208-212, 222-225; tom IV str. 7-16)

W wyniku badania ośmiu zaległości na dzień 31 grudnia 2020 r. w łącznej kwocie 7 537,0 tys. zł¹⁴ (0,4% zaległości netto w części 85/24 – województwo śląskie), ustalono, że we wszystkich przypadkach bez zbędnej zwłoki podejmowano działania w celu ich dochodzenia. Nie wystąpiły przesłanki spisania badanych należności jako nieściągalnych lub przedawnionych.

(akta kontroli: tom III str. 325-387)

W 2020 r. Wojewoda Śląski, reprezentując Skarb Państwa, zawarł jedną umowę w sprawie spornej, polegającą na tym, że spółka bezumownie korzystająca z nieruchomości gruntowej Skarbu Państwa zobowiązała się do jej wydania i zapłaty odszkodowania w kwocie 1 133,4 tys. zł (strony zobowiązały się również do zawarcia umów dzierżawy nieruchomości). Stosownie do art. 54a ustawy o finansach publicznych, przed zawarciem umowy dokonano pisemnej oceny jej skutków, z której wynikało, że są one dla Skarbu Państwa korzystniejsze niż prawdopodobny wynik postępowania sądowego. W postępowaniu przed sądem

¹² Dalej: KW PSP.

¹³ *Ogólne zasady i sposób prowadzenia ksiąg rachunkowych* (załącznik nr 1 do zarządzenia Dyrektora Generalnego Urzędu nr 110.2.2018 z 23 stycznia 2018 r.).

¹⁴ Dobranych celowo z zastosowaniem następujących kryteriów: duża wartość, długi okres przeterminowania, zagrożenie przedawnieniem, przypisanie w księgach w 2020 r. lub w roku poprzednim, niewielki zakres czynności podjętych w celu wyegzekwowania zaległości. Próba obejmowała dwie zaległości dysponenta części (6 090,9 tys. zł) i sześć zaległości dysponenta III stopnia (1 446,1 tys. zł). Trzy stanowiły należności cywilnoprawne (7 137,9 tys. zł), a pięć – należności publicznoprawne (399,1 tys. zł – kary nałożone przez organy nadzoru budowlanego oraz koszty postępowania orzeczzone przez Wojewódzką Komisję ds. Orzekania o Zdarzeniach Medycznych w Katowicach).

Wojewodę Śląskiego reprezentował m.in. radca Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej¹⁵.

(akta kontroli: tom III str. 388-404)

W 2020 r. umorzono należności w łącznej kwocie 454,8 tys. zł, z tego 399,2 tys. zł stanowiły należności Wojewody Śląskiego i 55,6 tys. zł – należności Urzędu (dysponenta III stopnia)¹⁶.

W wyniku badania próby ośmiu postępowań w sprawie udzielenia ulg w spłacie należności w łącznej kwocie 578,3 tys. zł¹⁷ (0,03% zaległości netto w części 85/24 – województwo śląskie) stwierdzono, że prowadzono je zgodnie z przepisami ustawy o finansach publicznych i przyjętą procedurą¹⁸, podejmując decyzje ustalono stan faktyczny i wyjaśniono okoliczności spraw, a należności objęte badanymi ulgami zostały prawidłowo ujęte w księgach rachunkowych Wojewody Śląskiego i Urzędu.

(akta kontroli: tom III str. 420-431, 438-459)

Ponadto, w 2020 r. spisano z powodu przedawnienia należności w łącznej kwocie 529,6 tys. zł¹⁹. W wyniku badania próby pięciu z nich w łącznej kwocie 227,7 tys. zł (0,01% zaległości netto w części 85/24 – województwo śląskie) ustalono, że:

- monitorowano terminy przedawnienia należności i wyjaśniono okoliczności spraw (dłużnicy nie posiadali składników majątkowych podlegających egzekucji i wszczęte postępowania egzekucyjne zostały umorzone);
- spisanie było uzasadnione, gdyż upłynął termin przedawnienia należności;
- spisania dokonano zgodnie z art. 35b ust. 3 i 4 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości²⁰.

(akta kontroli: tom III str. 432-437, 581-593)

W wyniku badania próby pięciu zaległości w łącznej kwocie 526,4 tys. zł²¹ (0,03% zaległości netto w części 85/24 – województwo śląskie), stwierdzono, że nie wystąpiły przesłanki do ich spisania z ksiąg rachunkowych Wojewody Śląskiego i Urzędu. Zaległości te nie przedawniły się, z uwagi na prowadzenie wobec dłużników postępowań egzekucyjnych i skuteczne zastosowanie środków egzekucyjnych.

(akta kontroli: tom III str. 594-599)

¹⁵ W imieniu Wojewody Śląskiego ugodę sądową zawarli radca Prokuratury Generalnej oraz Kierownik Oddziału Gospodarowania Mieniem Państwowym i Koordynacji Kontroli Urzędu.

¹⁶ W jednym przypadku, w wyniku wniesienia odwołania od decyzji Wojewody Śląskiego, decyzję o umorzeniu należności w kwocie 35,0 tys. zł podjął Minister Finansów.

¹⁷ Dobranych celowo trzech postępowań w sprawie udzielenia ulg w spłacie należności ujętych w księgach Wojewody Śląskiego w łącznej kwocie 457,9 tys. zł (dwóch w sprawie umorzenia należności z tytułu zwrotu dotacji w związku z niewykorzystaniem ich w terminie określonym w umowie i jednego w sprawie rozłożenia na raty należności z tytułu zwrotu dotacji w związku z wykorzystaniem jej niezgodnie z przeznaczeniem) oraz pięciu postępowań w sprawie udzielenia ulg w spłacie należności ujętych w księgach Urzędu w łącznej kwocie 120,4 tys. zł (dwóch w sprawie umorzenia należności z tytułu najmu pomieszczeń i trzech w sprawie rozłożenia na raty należności z tytułu kary/opłaty nałożonych przez organy nadzoru budowlanego i z tytułu zwrotu części wypłaconego odszkodowania za przejęcie na własność nieruchomości przez Skarb Państwa).

¹⁸ Procedura przygotowania rozstrzygnięcia w sprawie wszczętej na wniosek o umorzenie, rozłożenie na raty bądź odroczenie terminu wpłaty należności budżetowych (załącznik nr 2 do zarządzenia nr 356/12 Wojewody Śląskiego z dnia 6 grudnia 2012 r.). Procedura ta była zgodna z art. 55-58 oraz art. 60 ustawy o finansach publicznych.

¹⁹ Z tego 301,8 tys. zł w księgach Wojewody Śląskiego i 227,8 tys. zł w księgach Urzędu (dysponenta III stopnia).

²⁰ Dz.U. z 2021 r. poz. 217, ze zm. Dalej: ustawa o rachunkowości.

²¹ Dobranych celowo najstarszych zaległości (jednej należności Wojewody Śląskiego w kwocie 13,2 tys. zł i czterech należności Urzędu w łącznej kwocie 513,2 tys. zł).

1.3. Działania nadzorcze dysponenta części 85/24 – województwo śląskie polegały na przeprowadzaniu przez wydziały merytoryczne Urzędu okresowych analiz wykonania dochodów (z częstotliwością: miesięczną, kwartalną, półroczną). W wyniku tych analiz Wydział Finansów i Budżetu sporządził zbiorczą informację o wykonaniu dochodów według stanu na 30 czerwca 2020 r.²² na podstawie informacji przekazanych przez kierowników jednostek administracji zespolonej oraz dyrektorów wydziałów merytorycznych Urzędu, zawierającą m.in. szczegółowy opis źródeł uzyskanych dochodów budżetowych, dane o występujących zaległościach w dochodach budżetowych, w tym przyczynach ich powstania oraz działaniach podjętych w celu ich wyegzekwowania.

Wojewoda Śląski nie przeprowadził w 2020 r. kontroli w zakresie realizacji dochodów budżetowych. W wyjaśnieniach jako przyczynę podał inne priorytetowe zadania wskazane do realizacji m.in. przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów.

(akta kontroli: tom III str. 460-482, 488-543)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Dziiesięciu należności z tytułu kosztów postępowania orzeczonych przez Wojewódzką Komisję ds. Orzekania o Zdarzeniach Medycznych w Katowicach²³ w łącznej kwocie 3,5 tys. zł (28,0% należności z tego tytułu, 0,02% należności Urzędu pozostałych do zapłaty) nie ujęto w księgach rachunkowych Urzędu do właściwego okresu sprawozdawczego, czym naruszono art. 20 ust. 1 i art. 24 ust. 1 w związku z ust. 5 pkt 1 ustawy o rachunkowości. Z powyższych należności jedną w kwocie 0,4 tys. zł ujęto w księgach 2020 r., w sytuacji gdy winna być ujęta w księgach 2019 r. (orzeczenie Komisji uprawomocniło się w listopadzie 2019 r.), a pozostałe osiem należności w łącznej kwocie 3,1 tys. zł, wynikających z orzeczeń które uprawomocniły się w 2020 r., ujęto w księgach 2020 r., jednak dopiero od 54 do 295 dni po uprawomocnieniu się. W konsekwencji, należności te nie zostały ujęte we właściwych sprawozdaniach z wykonania planu dochodów budżetowych Rb-27 (za miesiące: marzec, czerwiec i wrzesień 2020 r., a także za 2019 r.) oraz kwartalnych sprawozdaniach o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych Rb-N (za okresy od IV kwartału 2019 r. do III kwartału 2020 r.).

Przyczyną powstania nieprawidłowości była zwłoka w przekazaniu przez pracowników Wydziału Zdrowia²⁴ do Biura Organizacyjno-Budżetowego kopii wydanych przez Komisję orzeczeń w celu dokonania przypisu należności. Pracownicy Biura Organizacyjno-Budżetowego niezwłocznie (do kilku dni po otrzymaniu orzeczenia) ujmowali w księgach rachunkowych należności wynikające z wydanych orzeczeń.

Dyrektor Wydziału Zdrowia wyjaśniła, że na niedopatrzenia związane z nieterminowym przekazywaniem orzeczeń Komisji wpływ miała duża liczba spraw związanych z obsługą kancelaryjno-biurową Komisji.

(akta kontroli: tom III str. 197-201, 208-212, 222-225)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2020 r. przez kontrolowaną jednostkę w zakresie dochodzenia należności.

²² Opracowanie informacji o wykonaniu dochodów według stanu na 31 grudnia 2020 r. było w toku.

²³ Dalej: Komisja.

²⁴ Wydział Zdrowia prowadził sprawy związane z działalnością Wojewódzkiej Komisji ds. Orzekania o Zdarzeniach Medycznych w Katowicach.

Bez zbędnej zwłoki podejmowano przewidziane prawem działania w celu dochodzenia objętych badaniem zaległości w łącznej kwocie 7 537,0 tys. zł (0,4% zaległości netto w części 85/24 – województwo śląskie). Skontrolowane postępowania w sprawie udzielenia ulg w spłacie należności w łącznej kwocie 578,3 tys. zł (0,03% zaległości netto w części) zostały przeprowadzone zgodnie z przepisami ustawy o finansach publicznych i przyjętą procedurą, a należności objęte ulgami prawidłowo ujęto w księgach rachunkowych. Zasadnie i prawidłowo spisano w księgach rachunkowych zbadane należności przedawnione w łącznej kwocie 227,7 tys. zł (0,01% zaległości netto w części 85/24 – województwo śląskie). Nie wystąpiły przesłanki do spisania z ksiąg rachunkowych skontrolowanych zaległości w łącznej kwocie 526,4 tys. zł (0,03% zaległości netto w części 85/24 – województwo śląskie). Stwierdzono równocześnie, że należności z tytułu kosztów postępowania orzeczonych przez Wojewódzką Komisję ds. Orzekania o Zdarzeniach Medycznych w Katowicach w łącznej kwocie 3,5 tys. zł nie ujęto w księgach rachunkowych Urzędu do właściwego okresu sprawozdawczego. Nieprawidłowość ta, z uwagi na skalę (0,02% należności Urzędu pozostałych do zapłaty), nie miała istotnego wpływu na działalność w badanym obszarze. Wojewoda Śląski, zgodnie z art. 175 ust. 1 i 2 ustawy o finansach publicznych, sprawował nadzór nad wykonywaniem dochodów budżetowych w części 85/24 – województwo śląskie.

OBSZAR

2. Wydatki

2.1 Wydatki budżetu państwa

Opis stanu faktycznego

2.1.1. W ustawie budżetowej na 2020 r. wydatki budżetu państwa w części 85/24 – województwo śląskie zostały zaplanowane w wysokości 7 540 222,0 tys. zł. W trakcie roku wydano 339 decyzji zmieniających zaplanowaną kwotę, które *per saldo* zwiększyły plan wydatków o 565 690,7 tys. zł (7,5%) do kwoty 8 105 912,7 tys. zł. Na kwotę 565 690,7 tys. zł składały się zwiększenia *per saldo* wynikające z decyzji Ministra Finansów²⁵ w sprawie zmian w budżecie państwa na 2020 r. na łączną kwotę 656 112,1 tys. zł (z tego z rezerw celowych o 606 742,6 tys. zł²⁶, z rezerwy ogólnej o 22 051,4 tys. zł²⁷ i z części 42 – Sprawy wewnętrzne o 27 318,0 tys. zł²⁸) oraz zmniejszenia o 1 812,0 tys. zł²⁹ i 88 609,4 tys. zł³⁰.

²⁵ Należy przez to rozumieć również Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej (od 6 października 2020 r.).

²⁶ Na podstawie art. 154 ustawy o finansach publicznych. Największe zmiany (zwiększenie o 169 402,2 tys. zł) dotyczyły dotacji dla gmin na dofinansowanie zadań w zakresie wychowania przedszkolnego (część 83 – Rezerwy celowe, poz. 52 *Zwiększenie dostępności wychowania przedszkolnego*).

²⁷ Na podstawie art. 155 ustawy o finansach publicznych. Największe zmiany (zwiększenie o 14 638,4 tys. zł) dotyczyły środków na zakup nieruchomości z przeznaczeniem na potrzeby Urzędu.

²⁸ Środki przeznaczone na sfinansowanie skutków podwyższenia (od 1 stycznia 2020 r.) uposażeń i pozostałych należności strażakom pełniącym służbę w komendach wojewódzkiej, miejskich i powiatowych Państwowej Straży Pożarnej (12 255,0 tys. zł) oraz na sfinansowanie wypłaty rekompensaty pieniężnej za przedłużony czas służby strażakom pełniącym służbę w tych komendach.

²⁹ Zmniejszenie dokonane decyzją Ministra Finansów MF/BP4.4143.16.3.2020.RC z dnia 25 grudnia 2020 r. z wydatków zablokowanych w związku z utworzeniem rezerwy celowej poz. 74 *Przeciwdziałanie COVID-19* (art. 31 ust. 2-4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, Dz.U. poz. 1842 ze zm., dalej: ustawa o COVID-19).

³⁰ Zmniejszenie dokonane decyzją Ministra Finansów MF/BP4.4143.16.4.2020.RC z dnia 30 grudnia 2020 r., w związku z utworzeniem rezerwy celowej poz. 75 *Rezerwa na wpłatę do Funduszu Przeciwdziałania COVID-19* i przeniesieniem do tej rezerwy kwoty wydatków zablokowanych na podstawie art. 177 ust. 1 ustawy o finansach publicznych (art. 15zi pkt 6 ustawy o COVID-19 oraz art. 69 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 31 marca 2020

Wydatki Urzędu na 2020 r. zostały zaplanowane w wysokości 135 310,0 tys. zł. Wydawane w trakcie roku decyzje zwiększyły *per saldo* zaplanowaną kwotę wydatków o 26 828,8 tys. zł (19,8%) do kwoty 162 138,8 tys. zł. Na kwotę 26 828,8 tys. zł składały się zwiększenia *per saldo* na łączną kwotę 29 842,8 tys. zł (z tego z rezerwy ogólnej o 14 638,4 tys. zł, z rezerw celowych o 14 116,4 tys. zł i z rezerwy Wojewody Śląskiego o 1 088,0 tys. zł) oraz zmniejszenia na łączną kwotę 3 014,0 tys. zł³¹. Środki na przeciwdziałanie pandemii COVID-19 wyniosły 7 278,7 tys. zł³² i stanowiły 27,1% zwiększeń ogółem.

(akta kontroli: tom I str. 10-66, 91-119, 305-306)

W 2020 r. wydatki budżetu państwa w części 85/24 – województwo śląskie wyniosły 7 997 136,9 tys. zł³³, tj. 98,7% tys. zł planu po zmianach i 120,2% wydatków roku poprzedniego (6 650 843,2 tys. zł), w tym 563 917,5 tys. zł (7,1%) sfinansowano z rezerw (546 298,9 tys. zł z rezerw celowych i 17 618,6 tys. zł z rezerwy ogólnej). Wydatki Urzędu (dysponenta III stopnia) wyniosły 155 480,3 tys. zł³⁴ (1,9% wydatków w części 85/24 – województwo śląskie, 95,9% planu po zmianach i 126,4% wydatków tej jednostki w roku poprzednim).

W strukturze zrealizowanych wydatków w układzie przedmiotowym największy udział (97,6%) miały wydatki poniesione na: wsparcie rodziny – 6 000 121,9 tys. zł (75,0%), ochronę zdrowia – 509 271,4 tys. zł (6,4%), pomoc społeczną – 379 970,6 tys. zł (4,8%), bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową – 379 936,2 tys. zł (4,8%), oświatę i wychowanie – 248 805,5 tys. zł (3,1%) i administrację publiczną – 173 753,7 tys. zł (2,2%).

W strukturze zrealizowanych wydatków w układzie podmiotowym największy udział miały dotacje dla j.s.t. i innych jednostek sektora finansów publicznych (przede wszystkim Śląskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia) oraz jednostek spoza tego sektora (m.in. fundacji, stowarzyszeń), które wyniosły 7 516 133,1 tys. zł³⁵ (94,0%). Wydatki jednostek administracji zespolonej i Urzędu wyniosły 480 638,3 tys. zł (6,0%).

Różnica pomiędzy wydatkami według planu po zmianach i wydatkami wykonanymi w 2020 r. w kwocie 108 775,8 tys. zł (1,3% planu po zmianach) dotyczyła przede wszystkim dotacji dla gmin (przeznaczonych na świadczenie wychowawcze, świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego, zasiłki stałe i okresowe oraz na realizację programu „Wspieraj Seniora”), jak również dotacji dla Samorządu Województwa Śląskiego (przeznaczonej na dopłaty dla przewoźników wykonujących krajowe autobusowe przewozy pasażerskie z tytułu stosowania ustawowych ulg w takich przewozach).

r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw Dz. U. poz. 568 ze zm.).

³¹ O kwotę 650,0 tys. zł (decyzja Ministra Finansów MF/BP4.4143.16.3.2020.RC z dnia 25 grudnia 2020 r.) oraz o kwotę 2 364,1 tys. zł (decyzja Ministra Finansów MF/BP4.4143.16.4.2020.RC z dnia 30 grudnia 2020 r.).

³² Środki przekazano z trzech rezerw celowych: poz. 4 *Przeciwdziałanie i usuwanie skutków klęsk żywiołowych, w tym 40 mln zł na dofinansowanie zakupu pojazdów ratowniczo-gaśniczych dla jednostek ochotniczych straży pożarnych* (5 693,7 tys. zł); poz. 8 *Rezerwa na realizację projektów współfinansowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu UE oraz środków pomocy bezzwrotnej, rozliczenia programów i projektów finansowanych z udziałem tych środków, a także rozliczenia z budżetem ogólnym Unii Europejskiej* (1 555,0 tys. zł); poz. 49 *Utrzymanie rezultatów niektórych projektów zrealizowanych przy udziale środków z UE, w tym systemy informatyczne, a także środki na wsparcie potencjału realizacji zadań publicznych* (30,0 tys. zł).

³³ Wraz z wydatkami niewygasającymi w kwocie 16 464,8 tys. zł.

³⁴ Wraz z wydatkami niewygasającymi w kwocie 683,3 tys. zł.

³⁵ W tym dotacje na inwestycje i zakupy inwestycyjne.

Wzrost wydatków w 2020 r. w porównaniu do roku poprzedniego dotyczył głównie dotacji na wypłatę świadczenia wychowawczego w ramach programu „Rodzina 500+” (od 1 lipca 2019 r. świadczenie wychowawcze przysługiwało również na pierwsze dziecko), na działalność komend miejskich/powiatowych Państwowej Straży Pożarnej i na ratownictwo medyczne oraz wydatków jednostek Inspekcji Sanitarnej.

(akta kontroli: tom I str. 10-20; tom II str. 164; 245-248; tom IV str. 252-261, 765-799)

2.1.2. Na podstawie art. 140 ust. 4 ustawy o finansach publicznych, Wojewoda Śląski utworzył rezerwę w planie wydatków w kwocie 2 250,0 tys. zł (0,03% planu po zmianach), z której wydatkowano 2 137,4 tys. zł (95,0%), w głównej mierze w związku ze zwalczaniem zakażenia, zapobieganiem rozprzestrzenianiu się, profilaktyką oraz zwalczaniem skutków choroby zakaźnej SARS-CoV-2 na terenie województwa śląskiego (1 272,1 tys. zł, tj. 62,7% wydatków z tej rezerwy)³⁶. Ponadto, środki z rezerwy Wojewody Śląskiego przeznaczono na sfinansowanie kosztów wydawania przez gminy decyzji w sprawach świadczeniobiorców innych niż ubezpieczeni, pomoc dla Miasta Ruda Śląska i Gminy Czerwionka Leszczyny (zasiłki celowe dla osób i rodzin poszkodowanych w wyniku pożaru w budynkach mieszkalnych) oraz likwidację zagrożeń spowodowanych złym stanem technicznym budynków, stwierdzonych przez powiatowych inspektorów nadzoru budowlanego w Zabrze, Rudzie Śląskiej i Tarnowskich Górach.

(akta kontroli: tom I str. 291-304)

2.1.3. W wyniku badania decyzji zwiększających plan wydatków środkami z trzech rezerw celowych (poz. 7 *Dopłaty do paliwa rolniczego*; poz. 34 *Środki na realizację ustawy o świadczeniach rodzinnych, ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów oraz na opłacenie składki emerytalnej i rentowej z ubezpieczenia społecznego, a także na opłacenie składki na ubezpieczenia zdrowotne za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne i zasiłki dla opiekunów i na realizację art. 10 ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”*; poz. 68 *Środki na zadania w obszarze zdrowia*) na łączną kwotę 89 186,3 tys. zł (14,7% zwiększenia planu z rezerw celowych) stwierdzono, że wnioskowanie o środki wynikało z faktycznych potrzeb i było celowe. Po otrzymaniu decyzji wprowadzono zmiany w planie, a przyznane środki wykorzystano w kwocie 73 860,2 tys. zł (82,8%), zgodnie z przeznaczeniem wskazanym w tych decyzjach. Wykorzystanie środków w niepełnej wysokości dotyczyło dwóch rezerw (poz. 34 i poz. 68) i nastąpiło z przyczyn zaistniałych po ich otrzymaniu³⁷. Badanie pięciu decyzji przyznających środki z rezerw celowych poz. 4

³⁶ Przede wszystkim na: zakup materiałów biurowych i usług związanych z prowadzeniem kontroli w punktach kontroli sanitarnej oraz środków ochrony osobistej dla funkcjonariuszy Śląskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Katowicach i Śląskiego Oddziału Straży Granicznej w Raciborzu (pełniących służbę w Międzynarodowym Porcie Lotniczym Katowice w Pyrzowicach); zakup samochodu specjalistycznego typu chłodnia do transportu próbek-materiału biologicznego do badań w kierunku obecności koronawirusa i specjalistycznych mebli do pracowni laboratoryjnej wykonującej badania molekularne i wirusologiczne dla Wojewódzkiej Stacji Sanitarnej-Epidemiologicznej w Katowicach; sfinansowanie zadania Wojewody Śląskiego dotyczącego stwierdzania przez powołanych lekarzy zgonów osób podejrzanych o zakażenie wirusem SARS-CoV-2 albo zakażonych tym wirusem poza szpitalem.

³⁷ Wiązało się przede wszystkim z nierozpatrzeniem części wniosków o świadczenia z uwagi na nieprzedłożenie wymaganych dokumentów, przekroczeniem kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, wydaniem decyzji uchylających prawo do świadczeń rodzinnych lub świadczenia z funduszu alimentacyjnego, przedłużającymi się i niezakończonymi postępowaniami w zakresie świadczenia z funduszu alimentacyjnego, śmiercią osób uprawnionych do pobierania świadczeń opiekuńczych, brakiem realizacji świadczeń w ramach koordynacji świadczeń rodzinnych (dotyczy rezerwy celowej poz. 34) oraz z oszczędnościami powstałymi w planie wynagrodzeń jednostek Inspekcji Sanitarnej (m.in. w związku ze zmniejszeniem zatrudnienia i urlopami macierzyńskimi, wychowawczymi, rodzicielskimi) i mniejszą, niż prognozowały j.s.t., liczbą osób nieobjętych obowiązkiem ubezpieczenia społecznego (dotyczy rezerwy celowej poz. 68).

i 25 wykazało, że otrzymane środki w łącznej kwocie 15 466,9 tys. zł zostały przeznaczone na cele związane z przeciwdziałaniem CVOVID-19, tj. na przygotowanie i zabezpieczenie domów pomocy społecznej przed wzrostem zakażeń wywołanych wirusem SARS-CoV-2, w szczególności na zapewnienie kadry niezbędnej do zapewnienia ciągłości usług świadczonych przez te jednostki oraz na zakup sprzętu i środków ochrony osobistej dla KW PSP.

W wyniku badania decyzji zwiększających plan wydatków środkami z rezerwy ogólnej w okresie od września do grudnia 2020 r. na łączną kwotę 15 398,4 tys. zł³⁸ (69,8% zwiększenia planu z rezerwy ogólnej) stwierdzono, że po otrzymaniu decyzji wprowadzono zmiany w planie, a zmiany te dotyczyły wydatków, których nie można było przewidzieć na etapie opracowywania ustawy budżetowej na 2020 r. Przestrzegano przy tym zakazu określonego w art. 155 ust. 3 ustawy o finansach publicznych, tj. nie przeznaczono rezerwy ogólnej na zwiększenie wydatków, które zostały zmniejszone w trakcie realizacji budżetu w wyniku przeniesień, dokonanych na podstawie art. 171 ustawy o finansach publicznych. Środki z rezerwy ogólnej otrzymane na zakup nieruchomości, zabudowanej budynkiem biurowym, na potrzeby Urzędu i remont tego budynku, zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem w kwocie 13 718,7 tys. zł (93,7%)³⁹. Środki z rezerwy ogólnej na zakup komory hiperbarycznej dla Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego nr 5 im. św. Barbary w Sosnowcu w kwocie 760,0 tys. zł nie zostały wykorzystane, z uwagi na wynikające z sytuacji epidemiologicznej duże zainteresowanie na rynku takimi urządzeniami i związaną z tym ograniczoną dostępnością⁴⁰ (wniosek do Prezesa Rady ministrów o przyznanie środków z rezerwy ogólnej przekazano w styczniu 2020 r., decyzja Ministra Finansów przyznająca środki z rezerwy ogólnej została wydana w listopadzie 2020 r.).

(akta kontroli: tom I str. 93-137, 154-162, 200-250, 305-356)

2.1.4. W 2020 r., w części 85/24 – województwo śląskie zablokowano planowane wydatki w łącznej kwocie 92 192,0 tys. zł⁴¹, z tego:

- 1 812,0 zł tys. zł (0,02% planu po zmianach) zablokowano 26 listopada 2020 r. decyzją Prezesa Rady Ministrów (art. 31 ust. 2 ustawy o COVID-19);
- 90 380,0 tys. zł (1,1% planu po zmianach) zablokował w okresie od września do grudnia 2020 r. Wojewoda Śląski, wydając w tej sprawie 73 decyzje, z tego 72 z powodu nadmiaru posiadanych środków (art. 177 ust. 1 pkt 3 ustawy o finansach publicznych), a jedną⁴² z powodu opóźnienia w realizacji zadania⁴³ (art. 177 ust. 1 pkt 2 ustawy o finansach publicznych).

³⁸ 1) Uchwała nr 119/2020 Rady Ministrów z dnia 20 sierpnia 2020 r. w sprawie przyznania Wojewodzie Śląskiemu, z ogólnej rezerwy budżetowej, środków finansowych z przeznaczeniem na zakup nieruchomości położonej w Katowicach przy ul. Konstantego Damrota 16, zabudowanej budynkiem biurowym, z przeznaczeniem na potrzeby Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach. Decyzja Ministra Finansów MF/FG6.4143.3.182.2020.MF.3595 z dnia 9 września 2020 r. 2) Zarządzenie Prezesa Rady Ministrów nr 196 z dnia 5 listopada 2020 r. w sprawie przyznania Wojewodzie Śląskiemu, z ogólnej rezerwy budżetowej, środków finansowych z przeznaczeniem dla Samorządu Województwa Śląskiego na realizację zadania pn. „Zakup komory hiperbarycznej dla Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego nr 5 im. św. Barbary w Sosnowcu”. Decyzja Ministra Finansów MF/FG6.4143.3.281.2020.MF.5739 z dnia 20 listopada 2020 r.

³⁹ Wykorzystanie środków w niepełnej wysokości wynikało z niższej wartości nieruchomości oszacowanej operatem szacunkowym, zwolnienia Urzędu z podatku od czynności cywilno-prawnych oraz z rozliczeń wykonanych usług remontowych. Niewykorzystane środki w kwocie 915,5 tys. zł zostały zablokowane, a następnie o tę kwotę zmniejszono plan wydatków.

⁴⁰ Wydatki te zostały umieszczone w wykazie wydatków niewygasających z końcem 2020 r.

⁴¹ W zablokowanych wydatkach kwota 81 277,6 tys. zł (88,2%) dotyczyła wydatków na dotacje dla j.s.t., a kwota 14 009,2 tys. zł (15,2%) pochodziła z rezerw celowych.

⁴² Decyzja Wojewody Śląskiego 85/24.4143.12.20.2020.BD.WPR.PROW.2020 z dnia 24 listopada 2020 r.

⁴³ Opracowanie projektu scalania gruntów w Powiecie Częstochowskim.

W związku z powyższym Minister Finansów wydał 25 i 30 grudnia 2020 r. decyzje zmniejszające planowane wydatki w części 85/24 – województwo śląskie o kwoty odpowiednio 1 812,0 tys. zł⁴⁴ i 88 609,4 tys. zł⁴⁵ (w uzasadnieniu drugiej z ww. decyzji podano, że środki przenosi się do nowej rezerwy celowej poz. 75 *Rezerwa na wpłatę do Funduszu przeciwdziałania COVID-19*).

W wyniku badania wydanych w grudniu 2020 r. sześciu decyzji Wojewody Śląskiego o blokowaniu planowanych wydatków w łącznej kwocie 63 775,1 tys. zł⁴⁶ (69,2% wydatków zablokowanych w części 85/24 – województwo śląskie i 70,6% wydatków zablokowanych przez Wojewodę Śląskiego), w tym kwoty 1 670,8 tys. zł pochodzącej z rezerw, ustalono, że:

- wydano je bez zbędnej zwłoki (do 26 dni od powzięcia informacji, że dany wydatek nie będzie realizowany);
- blokowanie nie było skutkiem rezygnacji z realizacji zadań, lecz powzięcia informacji, iż wydatki na zadania będą niższe niż planowano⁴⁷;
- w przypadku wydatków finansowanych środkami z rezerwy ogólnej wnioskowano w systemie TREZOR o korektę decyzji Ministra Finansów przyznającej środki, lecz wniosek został odrzucony z adnotacją, że środki mają być zgłoszone do blokady.

(akta kontroli: tom I str. 27-66, 357, 536)

W przypadku zadania objętego jedną z badanych decyzji (realizacja dopłat dla przewoźników wykonujących krajowe autobusowe przewozy pasażerskie z tytułu stosowania ustawowych ulg w takich przewozach), części niewykorzystanych środków nie objęto działaniami w celu zablokowania planowanych wydatków, co opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

2.1.5. W rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2020 r. w sprawie wydatków budżetu państwa, które w roku 2020 nie wygasają z upływem roku budżetowego⁴⁸ w części 85/24 – województwo śląskie uwzględniono wydatki w łącznej kwocie 16 464,8 tys. zł na realizację 30 zadań, tj.:

- trzech zadań realizowanych przez Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Katowicach, tj. zakupów drobnego sprzętu i odczynników do laboratorium (zakupy związane ze zwalczaniem zakażenia, zapobieganiem rozprzestrzenianiu się, profilaktyką oraz zwalczaniem skutków choroby zakaźnej wywołanej wirusem SARS-CoV-2) za łączną kwotę 629,0 tys. zł – dwa zadania zostały zaplanowane do realizacji w ustawie budżetowej na 2020 r., a jedno z rezerwy celowej poz. 4 – w dniu 13 sierpnia 2020 r. skierowano wniosek

⁴⁴ Decyzja MF/BP4.4143.16.3.2020.RC.

⁴⁵ Decyzja MF/BP4.4143.16.4.2020.RC.

⁴⁶ Decyzje w sprawie blokowania wydatków w kwotach: 5 858,5 tys. zł (85/24.4143.12.28.2020.BD z dnia 3 grudnia 2020 r.), 55 000,0 tys. zł (85/24.4143.12.41.2020.BD z 14 grudnia 2020 r.), 915,5 tys. zł (85/24.4143.12.46.2020.BD z 15 grudnia 2020 r.), 651,1 tys. zł (85/24.4143.12.72.2020.BD z 23 grudnia 2020 r.), 594,6 tys. zł (85/24.4143.12.92.2020.BD z 29 grudnia 2020 r.), 755,3 tys. zł (85/24.4143.12.93.2020.BD z 29 grudnia 2020 r.).

⁴⁷ Z uwagi na mniejszą niż zakładano liczbę: nauczycieli, którym w trakcie roku powierzono funkcję doradcy; dzieci, na które przysługiwało świadczenie wychowawcze (po rozszerzeniu od lipca 2019 r. programu „Rodzina 500+”); osób powołanych decyzją Wojewody do pracy w podmiotach leczniczych przy zwalczaniu epidemii COVID-19 na terenie województwa śląskiego; sprzedanych biletów ulgowych; jak również w związku z niższą wartością nieruchomości oszacowanej operatem szacunkowym, zwolnieniem Urzędu z podatku od czynności cywilno-prawnych, oszczędnościami dokonany w planie wynagrodzeń w Wojewódzkim Inspektoracie Nadzoru Budowlanego w Katowicach.

⁴⁸ Dz.U. poz. 2422.

o przyznanie środków z rezerwy, decyzja przyznająca środki została wydana 20 października 2020 r.;

- sześciu zadań realizowanych przez jednostki Państwowej Straży Pożarnej, tj. zakupów sprzętu (namiotów pneumatycznych, skokochronu i zestawu do dekontaminacji), remontów w dwóch jednostkach (komendy w Pszczynie i Świętochłowicach) oraz inwestycji budowlanej w jednej jednostce (komenda w Cieszynie) za łączną kwotę 5 139,4 tys. zł – zadania te zostały wskazane do ujęcia w nowelizacji ustawy budżetowej na 2020 r. w pismach KW PSP z dnia 29 lipca 2020 r. i 4 września 2020 r., skierowanych bezpośrednio do Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej, w odpowiedzi na pisma z dnia 28 lipca i 27 sierpnia 2020 r.;
- pięciu zadań realizowanych przez Urząd, tj. zakupów urządzeń dla lotniczego przejścia granicznego Katowice-Pyrzowice (RTG dwugeneratorowego do prześwietlania bagażu podróży w przylocie, RTG do prześwietlania przesyłek i bagaży, laserowego wykrywacza materiałów wybuchowych i narkotyków, hełmów balistycznych, pasów operacyjno-taktycznych do skrytego przenoszenia wyposażenia służbowego) za łączną kwotę 683,3 tys. zł – w dniach 23 kwietnia i 26 czerwca 2020 r. skierowano wnioski o przyznanie środków z rezerwy celowej poz. 22, decyzje przyznające środki zostały wydane 14 maja 2020 r. i 10 sierpnia 2020 r.;
- ośmiu zadań realizowanych przez j.s.t. i inne jednostki, tj. inwestycji i zakupów inwestycyjnych (cztery zadania, realizowane przez jednostki niezaliczane do sektora finansów publicznych, dotyczyły programu „Maluch+”, jedno, realizowane przez gminy, dotyczyły programu „Senior+”, dwa dotyczyły inwestycji realizowanych przez Powiat Myszkowski i Samorząd Województwa Śląskiego, jedno dotyczyło zakupu komory hiperbarycznej realizowanego przez Samorząd Województwa Śląskiego) za łączną kwotę 8 281,4 tys. zł – w dniach 24 stycznia i 19 lutego 2020 r. skierowano wnioski o przyznanie środków z rezerwy ogólnej (dwa zadania) oraz 2 i 26 marca 2020 r., 8 lipca 2020 r., 25 września 2020 r. – o przyznanie środków z rezerw celowych poz. 58, poz. 55, poz. 45 (sześć zadań), decyzje przyznające środki zostały wydane odpowiednio 5 listopada i 3 kwietnia 2020 r. (z rezerwy ogólnej) oraz 19 maja, 30 kwietnia, 22 lipca i 30 października 2020 r. (z rezerw celowych);
- ośmiu zadań realizowanych przez szpitale (powiatowe, wojewódzkie i inne), tj. modernizacji/rozbudowy instalacji tlenowej i/lub gazów medycznych (sześć zadań) oraz zakupów aparatu RTG i środków ochrony osobistej (dwa zadania) za łączną kwotę 1 731,7 tys. zł – w dniach 9 marca 2020 r. i 20 listopada 2020 r. skierowano wnioski o przyznanie środków z rezerwy celowej poz. 4, decyzje przyznające środki zostały wydane 9 marca 2020 r. i 27 listopada 2020 r.

Nie stwierdzono przypadków, żeby już w dniu skierowania wniosku o przyznanie środków z rezerw na zadanie / wskazania zadania do ujęcia w nowelizacji ustawy budżetowej w Urzędzie posiadano informacje o braku możliwości realizacji zadania w 2020 r.

Przyczynami niezrealizowania w 2020 r. zaplanowanych zadań były przede wszystkim: liczne przypadki kwarantanny pracowników wykonawców prac remontowych i inwestycyjnych, dążenie wykonawców do umieszczania w umowach klauzul uwzględniających sytuację epidemiologiczną (np. dotyczących przesunięcia terminów realizacji, nienaliczania kar umownych), wydłużony czas realizacji zamówień wynikający zarówno z sytuacji pandemicznej, jak i z wysoko specjalistycznego charakteru zamawianego sprzętu, którego dostępność na rynku

była ograniczona, wzmożone zapotrzebowanie i niedostępność na rynku odczynników do badań SARS-CoV-2, drobnego sprzętu laboratoryjnego oraz środków ochrony osobistej, przyznanie środków w terminie uniemożliwiającym przeprowadzenie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na roboty budowlane i zakończenia jego realizacji w 2020 r.

Wydatki zgłoszone do ujęcia w wykazie wydatków niewygasających spełniały warunek określony w art. 21 ust. 3 ustawy z dnia 7 października 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania społeczno-gospodarczym skutkom COVID-19⁴⁹, tj. nie były zwiększane w toku realizacji budżetu w trybie art. 171 ust. 3 i 4 oraz art. 173 ust. 2 ustawy o finansach publicznych. Nie stwierdzono zagrożenia realizacji zadań w terminie określonym w art. 21 ust. 6 ww. ustawy, tj. do 30 listopada 2021 r. W związku z powyższym uznano za wykorzystaną uwagę sformułowaną w wystąpieniu pokontrolnym NIK z dnia 17 kwietnia 2020 r., skierowanym do Wojewody Śląskiego w wyniku przeprowadzenia kontroli P/20/001 *Wykonanie budżetu państwa w 2019 r.*, dotyczącą potrzeby dokonania, przed skierowaniem do Ministra Finansów wniosku o ujęcie wydatku w wykazie wydatków niewygasających z upływem roku budżetowego, rzetelnej oceny możliwości terminowej realizacji tego wydatku.

(akta kontroli: tom II str. 421-729)

2.1.6. Według łącznego sprawozdania z wykonania planu wydatków budżetu państwa Rb-28 za 2020 r., zobowiązania ogółem w części 85/24 – województwo śląskie wyniosły na koniec roku 26 486,5 tys. zł. Największy udział w tej kwocie stanowiły zobowiązania z tytułu dodatkowego wynagrodzenia/uposażenia rocznego⁵⁰ (19 616,2 tys. zł, tj. 74,1%) oraz z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne⁵¹ (3 506,8 tys. zł, tj. 13,2%). Zobowiązania ogółem Urzędu (dysponenta III stopnia), wykazane w sprawozdaniu Rb-28 tej jednostki za 2020 r., wyniosły 8 799,7 tys. zł. Największy udział w tej kwocie również stanowiły zobowiązania z tytułu dodatkowego wynagrodzenia/uposażenia rocznego⁵² (5 962,0 tys. zł, tj. 67,8%) oraz z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne⁵³ (1 048,2 tys. zł, tj. 11,9%). Zobowiązania wykazane w sprawozdaniu Urzędu były zgodne z prowadzoną ewidencją księgową⁵⁴.

Zobowiązania wymagalne w części 85/24 – województwo śląskie na koniec 2020 r. w całości wynikały z wyroków sądowych (odszkodowania, koszty postępowań sądowych, odsetki) i wyniosły 186,0 tys. zł (z tego kwota 183,2 tys. zł dotyczyła Urzędu, a 2,8 tys. zł – Wojewódzkiego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego w Katowicach). Zobowiązania te, w stosunku do zobowiązań wymagalnych na koniec 2019 r. (które dotyczyły wyłącznie kosztów postępowań sądowych), wzrosły ponad jedenastokrotnie. Stwierdzono jednostkowy przypadek nieterminowego uregulowania zobowiązań wobec zleceniobiorcy z tytułu zasiłku chorobowego, skutkującego naliczeniem i zapłaceniem odsetek, co opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: tom II str. 39-101)

⁴⁹ Dz.U. poz. 1747.

⁵⁰ §§ 4040, 4041, 4042, 4048, 4049, 4070.

⁵¹ §§ 4110, 4111, 4112, 4118, 4119.

⁵² §§ 4040, 4041, 4042, 4048, 4049, 4070.

⁵³ §§ 4110, 4111, 4112, 4118, 4119.

⁵⁴ Stan na dzień 5 marca 2021 r.

2.1.7. W 2020 r. wydatki na dotacje w części 85/24 – województwo śląskie wyniosły 7 516 133,1 tys. zł⁵⁵ (94,0% wydatków ogółem, 98,7% planu po zmianach i 119,8% wydatków na dotacje poniesionych w 2019 r.), w tym 64 717,3 tys. zł (0,9%) na inwestycje i zakupy inwestycyjne.

Szczegółowym badaniem objęto wydatki na dotacje w łącznej kwocie 4 509 048,9 tys. zł (56,4% wydatków ogółem i 60,0% wydatków na dotacje⁵⁶), przeznaczone na:

- 1) sfinansowanie zadania bieżącego zleconego Samorządowi Województwa Śląskiego, tj. realizacji dopłat dla przewoźników wykonujących krajowe autobusowe przewozy pasażerskie z tytułu stosowania ustawowych ulg w takich przewozach, w kwocie 14 309,8 tys. zł⁵⁷;
- 2) sfinansowanie inwestycji i zakupów inwestycyjnych zleconych powiatom (dla komend miejskich/powiatowych Państwowej Straży Pożarnej)⁵⁸, w kwocie 14 663,6 tys. zł⁵⁹;
- 3) sfinansowanie zadań bieżących i zakupów inwestycyjnych własnych i zleconych powiatom oraz zadań bieżących i zakupów inwestycyjnych zleconych Samorządowi Województwa Śląskiego, związanych ze zwalczaniem zakażenia, zapobieganiem rozprzestrzenianiu się, profilaktyką oraz zwalczaniem skutków choroby zakaźnej wywołanej wirusem SARS-CoV-2⁶⁰ oraz zrefundowanie jednostce niezaliczanej do sektora finansów publicznych (podmiotowi leczniczemu) kosztów poniesionych w związku z realizacją polecenia Prezesa Rady Ministrów przekształcenia w szpital jednoimienny zakaźny⁶¹, w łącznej kwocie 11 273,1 tys. zł⁶²;
- 4) sfinansowanie zadań bieżących zleconych gminom, związanych z realizacją świadczenia wychowawczego stanowiącego pomoc państwa w wychowywaniu dzieci, w kwocie 4 468 802,4 tys. zł⁶³.

Środki dotacji zaplanowane i przekazane na realizację zadań wynikały ze zweryfikowanych przez pracowników Urzędu kalkulacji potrzeb i harmonogramów-rzeczowo-finansowych (dotyczy dotacji, o których mowa w pkt 1, 2 i 4) oraz zaakceptowanych przez Ministra Zdrowia wniosków złożonych przez j.s.t. (dotyczy dotacji, o których mowa w pkt 3). Przed przekazaniem środków oceniono rzeczywiste zapotrzebowanie. W wyniku prowadzonych analiz dokonano zmian

⁵⁵ Wraz z wydatkami niewygasającymi w kwocie 14 333,1 tys. zł.

⁵⁶ W tym dotacje na inwestycje i zakupy inwestycyjne.

⁵⁷ Rozdział 60003 *Krajowe pasażerskie przewozy autobusowe* § 2210.

⁵⁸ 1] Zakupy inwestycyjne (3 357,9 tys. zł); 2] Inwestycja pn. „Budowa strażnicy Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Cieszynie z Jednostką Ratowniczo-Gaśniczą” (981,6 tys. zł); 3] Inwestycja pn. „Budowa Strażnicy Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Bytomiu przy ul. Łużyckiej” (10 324,1 tys. zł).

⁵⁹ Rozdział 75411 *Komendy powiatowe Państwowej Straży Pożarnej* § 6410.

⁶⁰ Wojewoda Śląski zawarł umowy z sześcioma beneficjentami: 1] Miastem Bytom – dla Szpitala Specjalistycznego Nr 1 w Bytomiu (umowa nr 1/2020 z dnia 11 marca 2020 r.), 2] Powiatem Cieszyńskim – dla Szpitala Powiatowego w Cieszynie (umowa nr 2/2020 z dnia 13 marca 2020 r.), 3] Samorządem Województwa Śląskiego – dla Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego im. Najświętszej Marii Panny w Częstochowie oraz Szpitala Specjalistycznego w Chorzowie (umowa nr 3/2020 z dnia 11 marca 2020 r.), 4] Powiatem Raciborskim – dla Szpitala Rejonowego im. dr J. Rostka w Raciborzu (umowa nr 4/2020 z dnia 11 marca 2020 r. oraz umowa nr 8/2020 z dnia 30 marca 2020 r.), 5] Miastem Tychy – dla Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego Megrez Sp. z o.o. w Tychach (umowa nr 5/2020 z dnia 11 marca 2020 r. oraz umowa nr 9/2020 z dnia 26 marca 2020 r.), 6] Powiatem Zawierciańskim – dla Szpitala Powiatowego w Zawierciu (umowa nr 6/2020 z dnia 11 marca 2020 r.).

⁶¹ Umowa nr 7/2020 z dnia 20 marca 2020 r.

⁶² Rozdział 85111 *Szpitala ogólne* §§ 2110, 2130, 2210, 2830, 6410, 6430, 6510.

⁶³ Rozdział 85501 *Świadczenia wychowawcze* § 2060.

w planie dotacji (zwiększono go w przypadku dotacji, o której mowa w pkt 2 i zmniejszono – w przypadku dotacji, o których mowa w pkt 1 i 4). Monitorowano stopień realizacji celów założonych przy udzielaniu dotacji oraz uzyskane efekty rzeczowe (cele te zostały w pełni zrealizowane). Dokonywano ocen wykorzystania dotacji, w wyniku których, w razie stwierdzenia nadmiaru środków, podejmowano działania w celu zablokowania planowanych wydatków. W przypadku dotacji na realizację dopłat dla przewoźników, działaniami tymi nie objęto jednak części niewykorzystanych środków, co opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W ramach nadzoru sprawowanego przez dysponenta części w 2020 r., pracownicy Wydziału Kontroli przeprowadzili dwie kontrole wykorzystania dotacji na zadania związane z realizacją świadczenia wychowawczego, natomiast trzecią kontrolę zaplanowaną w tym zakresie przeprowadzono w I kwartale 2021 r. Działania podejmowane przez j.s.t. w zakresie gospodarowania środkami dotacji zostały ocenione pozytywnie, a w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano zalecenia zobowiązujące do podjęcia działań mających na celu ich usunięcie. Kontrole wykorzystania dotacji na sfinansowanie zadań związanych ze zwalczaniem zakażenia, zapobieganiem rozprzestrzenianiu się, profilaktyką oraz zwalczaniem skutków choroby zakaźnej wywołanej wirusem SARS-CoV-2 zostały zaplanowane (u czterech beneficjentów) w planie kontroli Urzędu na 2021 r. Ponadto, Wydział Infrastruktury zaplanował na 2021 r. przeprowadzenie kontroli jednej z inwestycji finansowanej z dotacji, realizowanej na potrzeby jednostki Państwowej Straży Pożarnej.

(akta kontroli: tom V str. 1-487)

Uwagę dotyczącą konieczności zawarcia pisemnego porozumienia ze Śląskim Kuratorem Oświaty, w sytuacji powierzenia mu prowadzenia spraw z zakresu właściwości dysponenta części, sformułowaną w wyniku badania wybranych dotacji w wystąpieniu pokontrolnym NIK z dnia 17 kwietnia 2020 r., skierowanym do Wojewody Śląskiego w wyniku przeprowadzenia kontroli P/20/001 *Wykonanie budżetu państwa w 2019 r.*, wykorzystano zawierając w 2020 r. pięć takich porozumień i ogłaszając je w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego.

(akta kontroli: tom I str. 586-587)

2.1.8. W 2020 r. wynagrodzenia w części 85/24 – województwo śląskie wyniosły 267 510,9 tys. zł, tj. 98,6% planu po zmianach (271 416,1 tys. zł) i były o 16,9% wyższe niż w 2019 r. (228 869,2 tys. zł)⁶⁴. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na jednego pełnozatrudnionego wyniosło 6 114,25 zł i było o 16,5% wyższe niż w 2019 r. (5 248,33 zł). Wzrost wynagrodzeń był związany z przyznaniem środków z rezerw celowych na podwyżki dla pracowników Urzędu i jednostek administracji zespolonej (w szczególności jednostek Inspekcji Sanitarnej). Wynagrodzenia w Urzędzie wyniosły 84 563,9 tys. zł, tj. 97,2% planu po zmianach (86 970,2 tys. zł) i były o 12,1% wyższe niż w 2019 r. (75 446,7 tys. zł)⁶⁵. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na jednego pełnozatrudnionego wyniosło 6 161,14 zł i było o 8,2% wyższe niż w 2019 r. (5 694,33 zł). Wzrost wynagrodzeń w Urzędzie wynikał z podwyżki wynagrodzeń realizowanej od 1 lipca 2019 r. oraz zwiększenia stanu zatrudnienia (w szczególności w Centrum Powiadamiania Ratunkowego).

⁶⁴ Według sprawozdań o zatrudnieniu i wynagrodzeniach Rb-70 za IV kwartał 2019 r. i IV kwartał 2020 r.

⁶⁵ Według jednostkowych sprawozdań o zatrudnieniu i wynagrodzeniach Rb-70 za IV kwartał 2019 r. i IV kwartał 2020 r.

Zatrudnienie na koniec 2020 r. wyniosło 3 697 osób w przeliczeniu na pełnozatrudnionych i było wyższe o 0,1% (cztery osoby) w porównaniu do stanu na koniec 2019 r. (3 693 osoby). Przeciętne zatrudnienie wyniosło 3 646 osób w przeliczeniu na pełnozatrudnionych i było wyższe o 0,3% (12 osób) od przeciętnego zatrudnienia w 2019 r. (3 634 osoby)⁶⁶. Wzrost zatrudnienia wystąpił głównie w Urzędzie o 3,6% (37 osób⁶⁷) i był związany z przyznaniem dodatkowych etatów oraz zatrudnieniem większej liczby pracowników na stanowiskach operatorów numerów alarmowych.

(akta kontroli: tom I str. 537-547, 567-569; tom II str. 235-244, 249-250)

W 2020 r. łączna kwota nagród wypłaconych w Urzędzie wyniosła 4 314,7 tys. zł⁶⁸, a średnia kwota nagrody – 3 772,30 zł⁶⁹(nie wystąpiły przypadki nagród dla Wojewody Śląskiego i Wicewojewodów).

(akta kontroli: tom I str. 548-552)

W 2020 r. na wynagrodzenia bezosobowe wydatkowano 12.027,7 tys. zł, co stanowiło 91,3% planu po zmianach (13 170,6 tys. zł) oraz 93,8% takich wydatków w roku poprzednim (12.819,0 tys. zł)⁷⁰. Niższe, w porównaniu do planowanych, wydatki z tego tytułu wystąpiły głównie w wojewódzkim oraz powiatowych inspektoratach weterynarii i związane były przede wszystkim ze spowodowanym pandemią COVID-19 zmniejszeniem: liczby kontroli prowadzonych przez lekarzy weterynarii, liczby badań monitoringowych w kierunku chorób zakaźnych zwierząt, liczby nadzorów w związku z zamknięciem zakładów z powodu pandemii oraz liczby ubojów.

(akta kontroli: tom. I 548-552; tom II str. 164, 245-248)

W 2020 r. zadania na rzecz Urzędu na podstawie innych umów niż umowa o pracę⁷¹ wykonywało 91 osób (z tego 90 wykonywało zadania podstawowe⁷², a jedna – zadania pomocnicze⁷³), tj. o 3,4% więcej niż w 2019 r. (88 osób). Wydatki poniesione z tego tytułu wyniosły 628,0 tys. zł, tj. były wyższe o 61,4% w porównaniu do roku poprzedniego (389,0 tys. zł).

W okresie od marca do grudnia 2020 r. część pracowników świadczyła pracę w trybie zdalnym (najwięcej w kwietniu – 40,2%, najmniej w sierpniu – 11,7%)⁷⁴. Zasady świadczenia pracy w tym trybie określił Dyrektor Generalny Urzędu⁷⁵. Wydatki poniesione w 2020 r. w związku z wprowadzeniem pracy zdalnej wyniosły

⁶⁶ Według sprawozdań o zatrudnieniu i wynagrodzeniach Rb-70 za IV kwartał 2019 r. i IV kwartał 2020 r.

⁶⁷ 20 osób w rozdziale 75011 Urzędy wojewódzkie oraz 17 w rozdziale 75081 System powiadamiania ratunkowego.

⁶⁸ Uwzględniono nagrody okresowe i specjalne wypłacone w 2020 r. w ramach wszystkich paragrafów klasyfikacji budżetowej dysponenta III stopnia.

⁶⁹ Średnia wyliczona jako iloraz łącznej kwoty wydatków na nagrody brutto w 2020 r. i średniego zatrudnienia w tym okresie według sprawozdania Rb-70.

⁷⁰ Według sprawozdań z wykonania planu wydatków budżetu państwa Rb-28 za 2019 r. i 2020 r. (§§ 4170, 4178, 4179).

⁷¹ Umowa zlecenia trwająca sześć miesięcy lub dłużej albo powtarzana nieprzerwanie przez ten okres.

⁷² Tj. zadania wojewódzkich konsultantów w ochronie zdrowia, stwierdzanie zgonów osób podejrzanych o zakażenie wirusem SARS-CoV-2 albo zakażonych tym wirusem poza szpitalem, czynności obsługi w Wojewódzkim Zespole ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

⁷³ Tj. prowadzenie kasy zapomogowo-pożyczkowej.

⁷⁴ Porównano liczbę osób pracujących w trybie zdalnym z przeciętną liczbą osób zatrudnionych w Urzędzie (w przeliczeniu na pełnozatrudnionych według metodologii sporządzania sprawozdania Rb-70). Dla poszczególnych miesięcy wyniki porównania przedstawiały się następująco: w marcu 22,5%, w kwietniu 40,2%, w maju 37,6%, w czerwcu 31,9%, w lipcu 20,4%, w sierpniu 11,7%, we wrześniu 13,7%, w październiku 21,5%, w listopadzie 35,6%, w grudniu 31,8%.

⁷⁵ Pisma z 16 i 25 marca, 8 maja, 21 sierpnia, 3, 27 i 30 listopada 2020 r.

1 058,6 tys. zł (z tytułu zakupu 160 laptopów za 739,8 tys. zł, 595 generatorów kodów jednorazowych za 147,0 tys. zł, 48 kart sieciowych USB za 1,8 tys. zł, 70 kamerek internetowych za 8,5 tys. zł, 101 MS Office za 161,6 tys. zł). W porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego koszty funkcjonowania Urzędu zmniejszyły się o ok. 238,0 tys. zł⁷⁶.

(akta kontroli: tom I str. 553-566)

2.1.9. W 2020 r. wydatki majątkowe w części 85/24 – województwo śląskie wyniosły 94 006,1 tys. zł⁷⁷ (1,2% wydatków ogółem, 96,4% planu po zmianach i 101,6% wydatków majątkowych poniesionych w 2019 r.), z tego 64 717,3 tys. zł stanowiły dotacje na inwestycje i zakupy inwestycyjne, a 29 288,8 tys. zł – inwestycje i zakupy inwestycyjne Urzędu i jednostek administracji zespolonej.

(akta kontroli: tom IV str. 252-261, 765-799)

Według planu po zmianach, kwota wydatków majątkowych Urzędu (dysponenta III stopnia) wyniosła 18 518,9 tys. zł i dotyczyła 32 zadań, w tym 17 wprowadzonych do planu rzeczowego w trakcie roku. W przypadku przeniesienia wydatków między paragrafami klasyfikacji budżetowej, polegającego na zmniejszeniu wydatków na inwestycję budowlaną, dysponent części uzyskał zgodę Ministra Finansów, stosownie do art. 171 ust. 4 ustawy o finansach publicznych.

Wydatki majątkowe Urzędu wyniosły 17 813,5 tys. zł⁷⁸ (92,1% planu po zmianach). Zrealizowano 25 zaplanowanych zadań⁷⁹, w tym zakupiono: nieruchomość zabudowaną budynkiem biurowym oraz sprzęt i oprogramowanie informatyczne i łączności na potrzeby Urzędu (m.in. w celu umożliwienia wykonywania pracy zdalnej w związku z pandemią COVID-19), jak również robota pirotechnicznego, ciężki kombinezon pirotechniczny i pojazd przystosowany do przewozu i magazynowania specjalistycznego sprzętu pirotechnicznego na potrzeby Straży Granicznej.

Nie zrealizowano siedmiu zadań, przy czym trzy – zakupy: urządzenia RTG do prześwietlania przesyłek i bagaży, urządzenia RTG dwugeneratorowego do prześwietlania bagażu podróżnych w przylocie oraz laserowego wykrywacza materiałów wybuchowych i narkotyków – ujęto w wykazie wydatków niewygasających z upływem 2020 r.

Pozostałe cztery niezrealizowane zadania dotyczyły:

1) zakupu całorocznego domku typu holenderskiego w celu utworzenia posterunku – stacji Państwowej Straży Rybackiej nad Zbiornikiem Zaporowym Goczałkowice w ramach Programu Operacyjnego Rybactwo i Morze 2014–2020⁸⁰ – nie dokonano zakupu z uwagi na nieogłoszenie, w związku z pandemią, postępowania przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa;

2) instalacji w Centralnej Wartowni Międzynarodowego Portu Lotniczego Katowice w Pyrzowicach stacjonarnego monitora promieniowania gamma i neutronowego,

⁷⁶ Z tego: 43,0 tys. zł z tytułu wykorzystania urządzeń wielofunkcyjnych (niższe o 12,6%), 112,0 tys. zł z tytułu rozchodu materiałów biurowych z magazynu (niższe o 37,8%), 9,0 tys. zł z tytułu rozchodu papieru z magazynu (niższe o 7,2%), 32,0 tys. zł z tytułu rozchodu materiałów eksploatacyjnych do drukarek (niższe o 16,5%), 42,0 tys. zł z tytułu zużycia wody i ścieków (niższe o 23% – 38%). Zużycie energii elektrycznej w budynkach Urzędu również zmniejszyły się (w granicach 9,0%), jednakże z uwagi na wzrost cen energii elektrycznej koszty z tego tytułu w 2020 r. były wyższe niż w 2019 r.

⁷⁷ Wraz z wydatkami niewygasającymi w kwocie 14 605,9 tys. zł.

⁷⁸ Wraz z wydatkami niewygasającymi w kwocie 635,9 tys. zł.

⁷⁹ W tym jedno w ramach wydatków bieżących.

⁸⁰ Dalej: PORiM.

w związku z otrzymaniem informacji o wykonaniu tego zadania przez Górnśląskie Towarzystwo Lotnicze S.A. (w ramach realizowanej przez ten podmiot budowy nowego głównego posterunku kontrolnego);

3) wyposażenia pomieszczeń II linii kontroli granicznej w klimatyzatory – po uszczegółowieniu przedmiotu zamówienia przez Śląski Oddział Straży Granicznej okazało się, że przedmiotem tym nie będzie dostawa, lecz robota budowlana (ingerencja w konstrukcję budowlaną w trakcie montażu), co spowodowało przesunięcie realizacji zadania na 2021 r. (m.in. z uwagi na zagrożenie niewykonania prac do końca roku);

4) zakupu urządzeń biurowych, z którego zrezygnowano i środki przesunięto na zadanie związane z zabezpieczeniem pracy zdalnej pracowników Urzędu (ww. zakup sprzętu i oprogramowania informatycznego i łączności).

W przypadku zadań wymienionych powyżej w pkt 2 i 3, nie podjęto działań w celu zablokowania planowanych na te zadania wydatków w łącznej kwocie 340,0 tys. zł, w sytuacji wystąpienia okoliczności wskazujących na to, że nie będą one realizowane w 2020 r., co opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: tom II str. 249-420)

2.1.10. Wojewoda Śląski, na podstawie art. 11 ust. 1 ustawy o COVID-19, wydał j.s.t. 55 poleceń realizacji zadań (wszystkie przed dniem wejścia w życie art. 11 ust. 12 ww. ustawy, tj. przed 18 kwietnia 2020 r.), z których 22⁸¹ wymagały finansowania z budżetu państwa i Wojewoda Śląski przekazał j.s.t. na ten cel dotacje w łącznej kwocie 1 450,6 tys. zł.

(akta kontroli: tom I str. 567-580)

Na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy o COVID-19 (w związku z poleceniami Prezesa Rady Ministrów) Wojewoda Śląski zawarł z przedsiębiorcami dwie umowy: 20 marca 2020 r. w sprawie podjęcia działań związanych z przekształceniem podmiotu leczniczego w szpital jednoimienny zakaźny⁸² oraz 6 kwietnia 2020 r. na zakup płynu do dezynfekcji rąk⁸³. Na ich realizację wydatkowano środki w łącznej kwocie 1 346,9 tys. zł. Nie wystąpiły przypadki odmowy ze strony przedsiębiorców zawarcia umowy w powyższym trybie, ani sygnalizowania (przed zawarciem umowy lub w trakcie jej obowiązywania), że proponowana kwota wynagrodzenia jest niewystarczająca do pokrycia kosztów realizacji zadania.

(akta kontroli: tom I str. 567-580)

2.1.11. W wyniku badania próby wydatków w łącznej kwocie 20 871,8 tys. zł⁸⁴ (13,4% wydatków dysponenta III stopnia), z tego 5 560,4 tys. zł⁸⁵ w grupie

⁸¹ Zadania dotyczyły: zorganizowania zaplecza socjalnego dla punktów kontroli sanitarnej, zapewnienia środka transportu dla osób wytypowanych do odbycia kwarantanny, doposażenia punktów kontroli granicznej, uruchomienia Miejsca Obsługi Podróżnych Mszana Południe, zapewnienia warunków dla osób podlegających obowiązkowej kwarantannie.

⁸² Nr 7/2020.

⁸³ Nr CRU 2020/04/13.

⁸⁴ Czterdzieści siedem zapisów księgowych w łącznej kwocie 4 404,6 tys. zł dobranych losowo (w tym 2 035,2 tys. zł wydatków związanych z przeciwdziałaniem pandemii COVID-19), przy zastosowaniu metody *Monetary Unit Sampling* (MUS) z prawdopodobieństwem proporcjonalnym do wartości, z populacji wydatków dokonanych w okresie od stycznia do października 2020 r. (z wyłączeniem wydatków w §§ 401-408, 411-414, 418, 420 i 444 oraz wydatków poniżej 500 zł) oraz 23 zapisy księgowe w łącznej kwocie 16 467,2 tys. zł dobrane celowo (w tym 1 679,9 tys. zł wydatków związanych z przeciwdziałaniem pandemii COVID-19 oraz 75,3 tys. zł wydatków wynikających z pięciu umów zlecenia), z populacji wydatków dokonanych w okresie od stycznia do grudnia 2020 r.

⁸⁵ 63 zapisy księgowe w §§ 4170, 4210, 4260, 4300, 4340, 4360, 4390, 4400, 4530.

pozapłacowych wydatków bieżących jednostki budżetowej (26,6% wartości próby) oraz 15 311,4 tys. zł⁸⁶ w grupie wydatków majątkowych (73,4% wartości próby), ustalono, że były one celowe oraz rzetelnie skalkulowane i zrealizowane do wysokości kwot ujętych w planie finansowym. Wydatki majątkowe zrealizowano w sposób gospodarny, w kwotach wynikających z umów zawartych z dostawcami. Zakupione środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne dostarczono terminowo oraz ujęto w ewidencji zgodnie z wymogami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 3 października 2016 r. w sprawie Klasyfikacji Środków Trwałych (KŚT)⁸⁷. Nie wystąpiły przypadki nieterminowych płatności, wiążących się z naliczeniem i zaplaceniem odsetek.

(akta kontroli: tom II str. 1-38)

2.1.12. W wyniku badania wybranych trzech zamówień publicznych nie stwierdzono nieprawidłowości. I tak:

- zamówienia, którego przedmiotem była dostawa pojazdu przystosowanego do przewozu i magazynowania specjalistycznego sprzętu pirotechnicznego, taktycznego robota mobilnego i urządzeń do kontroli autentyczności dokumentów (wartość umowy: 1 133,5 tys. zł brutto), udzielono w trybie przetargu nieograniczonego, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁸⁸;
- zamówienia, którego przedmiotem było wykonanie remontu elewacji budynku Urzędu przy ul. Damrota 16, wraz z pracami towarzyszącymi (wartość umowy: 155,0 tys. zł brutto), udzielono zgodnie z przyjętymi procedurami⁸⁹ zapewniającymi zachowanie uczciwej konkurencji i równe traktowanie wykonawców (z uwagi na wartość zamówienia nieprzekraczającą 30,0 tys. euro, w myśl art. 4 pkt 8 ustawy Pzp, nie zastosowano przepisów tej ustawy);
- zamówienia, którego przedmiotem była dostawa płynu do dezynfekcji rąk (wartość umowy: 308,0 tys. zł brutto), udzielono na podstawie art. 11 ust. 2, 3 i 7 ustawy o COVID-19, przedsiębiorcy, który, zgodnie z § 5 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii⁹⁰, powiadomił Wojewodę Śląskiego o zamiarze wywozu poza terytorium Polski ww. produktu⁹¹ (z uwagi na przedmiot zamówienia, tj. dostawę niezbędną do przeciwdziałania COVID-19, w myśl art. 6 ust. 1⁹² ustawy o COVID-19, nie zastosowano przepisów ustawy Pzp).

⁸⁶ Siedem zapisów księgowych w §§ 6060.

⁸⁷ Dz.U. poz. 1864.

⁸⁸ Dz.U. z 2019 r. poz. 1843, ze zm. (obowiązująca do 31 grudnia 2020 r.). Dalej: ustawa Pzp.

⁸⁹ Procedurą określającą zasady dokonywania wydatków w ramach planu finansowego dysponenta III stopnia (zarządzenie Dyrektora Generalnego Urzędu nr 110.3.2014 z 5 lutego 2014 r.) i Regulaminem organizacyjnym Biura Administracyjnego Urzędu (zarządzenie Dyrektora Generalnego Urzędu nr 110.22.2016 z 17 sierpnia 2016 r.).

⁹⁰ Dz.U. poz. 491, ze zm. (w brzmieniu obowiązującym do 31 marca 2020 r.).

⁹¹ Minister Zdrowia poinformował Wojewodę Śląskiego, że nie rekomenduje wywozu płynu do dezynfekcji rąk poza granice Polski, w związku z czym Wojewoda Śląski zwrócił się do Prezesa Rady Ministrów z wnioskiem o nałożenie na przedsiębiorcę polecenia sprzedaży tego produktu Skarbowi Państwa – Wojewodzie Śląskiemu i przekazania go do Centralnej Bazy Rezerw Sanitarno-Przeciwepidemicznych w Porębach. Prezes Rady Ministrów rozpatrzył wniosek pozytywnie.

⁹² W brzmieniu obowiązującym od 31 marca do 31 grudnia 2020 r.

Umowy zawarte z wykonawcami wybranymi w ww. postępowaniach zostały zrealizowane prawidłowo pod względem przedmiotu zamówienia⁹³, terminu realizacji i wysokości zapłaconego wynagrodzenia.

(akta kontroli: tom III str. 738-787)

2.1.13. W 2020 r. pracownicy Wydziału Kontroli Urzędu przeprowadzili 15 kontroli wykorzystania dotacji i zakończyli sześć kontroli rozpoczętych w tym zakresie w 2019 r.⁹⁴ Kontrole przeprowadziły również wydziały merytoryczne Urzędu (Wydział Rodziny i Polityki Społecznej – 16, Wydział Rozwoju i Współpracy Terytorialnej – dziewięć, Wojewódzka Inspekcja Geodezyjna i Kartograficzna – 10, Wydział Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców – cztery, Wydział Nadzoru Właścicielskiego – dwie, Wydział Infrastruktury – jedną)⁹⁵. W wyniku przeprowadzonych kontroli formułowano zalecenia oraz monitorowano ich realizację. Efektami przeprowadzonych kontroli były w szczególności zawiadomienia o naruszeniu dyscypliny finansów publicznych (trzy przypadki) oraz zwrot dotacji w kwocie 196,1 tys. zł.

W ramach sprawowanego przez Wojewodę Śląskiego nadzoru, o którym mowa w art. 175 ust. 1 i 2 ustawy o finansach publicznych, wydziały merytoryczne przeprowadzały okresowe analizy wykonania wydatków, m.in. pod kątem wykorzystania środków dotacji i stanu realizacji zadań. Wydział Finansów i Budżetu opracował na tej podstawie informację zbiorczą o wykonaniu wydatków, według stanu na dzień 30 czerwca i 30 września 2020 roku⁹⁶.

(akta kontroli: tom V str. 489-555)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1) W Wydziale Infrastruktury nie podjęto działań w celu zablokowania planowanych wydatków w łącznej kwocie 10 480,2 tys. zł (0,13% planu wydatków po zmianach w części 85/24 – województwo śląskie), w sytuacji wystąpienia okoliczności wskazujących na to, że nie zostaną one w 2020 r. poniesione. I tak:

- w piśmie z 6 października 2020 r. w sprawie wykorzystania dotacji na dopłaty dla przewoźników wykonujących krajowe autobusowe przewozy pasażerskie z tytułu stosowania ustawowych ulg w takich przewozach Samorząd Województwa Śląskiego poinformował, że plan dotacji za III kwartały 2020 r. zostanie zrealizowany maksymalnie w kwocie 11 800,0 tys. zł, stanowiącej 48,3% planu dotacji po zmianach (24 450,0 tys. zł). Do dnia 2 grudnia 2020 r. na realizację dopłat przekazano Samorządowi Województwa Śląskiego

⁹³ Ustalono na podstawie protokołów odbioru dostawy/robót.

⁹⁴ 20 kontroli w j.s.t. i jedną w Śląskim Oddziale Narodowego Funduszu Zdrowia.

⁹⁵ Kontrole obejmowały m.in.: prawidłowość wykorzystania dotacji budżetowych przekazanych na: przeciwdziałanie i usuwanie skutków klęsk żywiołowych i ruchów osuwiskowych ziemi, działalność zespołów ratownictwa medycznego, wyposażenie gabinetów profilaktyki zdrowotnej, sfinansowanie wydatków z tytułu wynagrodzeń i pochodnych od wynagrodzeń pracowników realizujących zadania zleczone z zakresu administracji rządowej wynikające z ustawy o ochronie zdrowia psychicznego oraz ustawy o kierujących pojazdami, dofinansowanie zadań realizowanych w ramach wieloletniego programu „Posilek w szkole i w domu” na lata 2019–2023, realizację dodatku w wysokości świadczenia wychowawczego, o którym mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, realizację dodatku wychowawczego, o którym mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dofinansowanie zadań realizowanych w ramach wieloletniego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014–2020, świadczenia wychowawcze i z funduszu alimentacyjnego, realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej związanych z gospodarką nieruchomościami, pokrycie kosztów wyjazdów na wycieczki dzieci i młodzieży romskiej, zadania wynikające z ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego, wypłatę świadczeń dla posiadaczy Karty Polaka, przygotowanie i przeprowadzania kwalifikacji wojskowej.

⁹⁶ Opracowanie informacji o wykonaniu wydatków według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. było w toku.

19 800,0 tys. zł, tj. 81,0% planu dotacji po zmianach, a w dniu 22 grudnia 2020 r. dokonał on zwrotu niewykorzystanych środków w kwocie 5 490,2 tys. zł. Dotację wykorzystano zatem w kwocie 14 309,8 tys. zł. Różnica pomiędzy planem dotacji po zmianach i ww. kwotą, wynosząca 10 140,2 tys. zł, nie została zablokowana (w dniu 29 grudnia 2020 r. Wojewoda Śląski zablokował jedynie wydatki na ww. zadanie w kwocie 594,3 tys. zł, o którą następnie zmniejszono plan);

- w dniu 25 czerwca 2020 r. powzięto informację, że zadanie zainstalowania w Centralnej Wartowni Międzynarodowego Portu Lotniczego Katowice w Pyrzowicach stacjonarnego monitora promieniowania gamma i neutronowego, na które planowano ponieść wydatek w kwocie 283 tys. zł, zostało zrealizowane przez Górnośląskie Towarzystwo Lotnicze S.A.;
- w dniu 2 listopada 2020 r. stwierdzono brak możliwości realizacji w 2020 r. zadania wyposażenia pomieszczeń II linii kontroli granicznej w klimatyzatory, na realizację którego planowano ponieść wydatek w kwocie 57,0 tys. zł.

W ocenie NIK, niepodjęcie w powyższych okolicznościach działań zmierzających do zablokowania planowanych wydatków, nie spełniało kryterium rzetelności.

W sprawie pierwszego z ww. zadań Dyrektor Wydziału Infrastruktury wyjaśniła m.in., że Samorząd Województwa Śląskiego otrzymywał środki dotacji zgodnie z harmonogramem bądź zgłoszonym zapotrzebowaniem (na grudzień 2020 r.) i nie sygnalizował nadwyżki posiadanych środków, w wydziale nie posiadano zatem wiedzy o niewykorzystaniu dotacji. W sprawie kolejnych dwóch zadań Dyrektor Wydziału Infrastruktury wyjaśniła, że nie podjęto działań w celu zablokowania planowanych wydatków, z uwagi na dużą nadwyżkę środków, którą Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji dysponował jeszcze we wrześniu 2020 r.

NIK wskazuje, że zgodnie z art. 177 ust. 3 pkt 2 ustawy o finansach publicznych, decyzje o blokowaniu planowanych wydatków podejmują dysponenti części budżetowych – w zakresie ich części budżetu państwa. Działanie takie pozwala na przeznaczenie środków z budżetu państwa na sfinansowanie innych zadań publicznych, w szczególności związanych z przeciwdziałaniem pandemii COVID-19. Przekazywane przez j.s.t. okresowe informacje o stopniu wykorzystania dotacji winny być przedmiotem analizy pod kątem zasadności podjęcia decyzji o blokowaniu planowanych wydatków. W sytuacji otrzymania informacji, że za III kwartały 2020 r. plan dotacji nie jest nawet w połowie zrealizowany, w Wydziale Infrastruktury winny być podjęte działania w celu ustalenia prawidłowej kwoty nadmiaru środków i złożenia wniosku o zablokowanie planowanych wydatków, w szczególności skierowanie do Samorządu Województwa Śląskiego zapytania o kwotę dotacji, która nie zostanie wykorzystana do końca roku.

(akta kontroli: tom I str. 358-381, 391-393, 459-507; tom II str. 249-258, 370-420; tom V str. 1-85)

Powyzsza nieprawidłowość wskazuje na to, że nie wykorzystano prawidłowo uwagi sformułowanej w wystąpieniu pokontrolnym NIK z dnia 17 kwietnia 2020 r., skierowanym do Wojewody Śląskiego w wyniku przeprowadzenia kontroli P/20/001 *Wykonanie budżetu państwa w 2019 r.*, dotyczącej potrzeby niezwłocznego podejmowania działań zmierzających do zablokowania planowanych wydatków, w sytuacji stwierdzenia nadmiaru posiadanych środków.

2) Zasiłek chorobowy za okresy nieobecności od 16 grudnia 2019 r. do 6 stycznia 2020 r., od 30 do 31 stycznia 2020 r. i od 12 do 13 marca 2020 r. wypłacono zleceniobiorcy w kwotach odpowiednio: 1 559,80 zł, 141,80 zł (20 maja 2020 r.)

i 141,80 zł (22 kwietnia 2020 r.), tj. z opóźnieniem wynoszącym, odpowiednio: 126, 82 i 12 dni w stosunku do terminów wynikających z art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa⁹⁷, co skutkowało zapłatą odsetek w łącznej kwocie 47,00 zł (poniżej 0,01% wydatków Urzędu).

Kierownik Oddziału ds. Wynagrodzeń wyjaśnił, że opóźnienie było związane z incydentalnym charakterem wystąpienia po stronie Urzędu obowiązku wypłaty zasiłku chorobowego osobie zatrudnionej na podstawie umowy cywilno-prawnej oraz ograniczeniami systemu finansowo-księgowego w zakresie rozliczania takich zobowiązań.

(akta kontroli: tom II str. 66-96)

2.2 Wydatki budżetu środków europejskich

Opis stanu
faktycznego

W ustawie budżetowej na 2020 r. w części 85/24 – województwo śląskie wydatki budżetu środków europejskich zaplanowano w kwocie 135,0 tys. zł na realizację przez Państwową Straż Rybacką zakupu domku typu holenderskiego w celu utworzenia posterunku – stancji Państwowej Straży Rybackiej nad Zbiornikiem Zaporowym Goczałkowice w ramach PORiM. W trakcie roku budżetowego zwiększono plan tych wydatków środkami z rezerwy celowej poz. 98 *Finansowanie programów z budżetu środków europejskich* o 16 434,0 tys. zł (do kwoty 16 569,0 tys. zł) na projekty:

- *Usprawnienie systemu ratownictwa na drogach – etap IV* realizowany przez KW PSP w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014–2020⁹⁸;
- *Zwiększenie skuteczności prowadzenia akcji ratowniczych* realizowany przez KW PSP w ramach POIiŚ;
- *Termomodernizacja budynku Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rybniku przy ul. Kapitana Leopolda Janiego 1* realizowany przez Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Katowicach w ramach POIiŚ;
- *Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19* realizowany przez j.s.t. w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020⁹⁹.

Zrealizowane wydatki budżetu środków europejskich wyniosły 15 497,3 tys. zł (93,5% planu po zmianach i 271,5% wydatków budżetu środków europejskich zrealizowanych w 2019 r.).

W wyniku realizacji projektów w ramach POIiŚ zakupiono: dwa fumigatory (tj. zestawy do dezynfekcji pomieszczeń w przypadku likwidacji zagrożenia biologicznego), dwa pojemniki CBRN (do transportu materiałów, w tym stwarzających zagrożenie biologiczne, chemiczne i radiologiczne) i samochód z drabiną mechaniczną SD-40 oraz wykonano prace budowlane związane z termomodernizacją budynku Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rybniku (docieplenie ścian zewnętrznych i szczytowych, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, modernizację instalacji CO i CWU, modernizację kotłowni, instalację fotowoltaiczną oraz modernizację oświetlenia).

⁹⁷ Dz.U. z 2020 r. poz. 870, ze zm.

⁹⁸ Dalej: POIiŚ.

⁹⁹ Dalej: POWER.

W wyniku realizacji projektu w ramach POWER udzielono dotacji 37 j.s.t., które dofinansowały 4 395 podmiotów pieczy zastępczej¹⁰⁰. W ramach dofinansowania zakupiono: 4 665 sztuk sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem, 101 sztuk oprogramowania komputerowego dla dzieci z niepełnosprawnością, 2 998 sztuk sprzętu multimedialnego, maseczki, rękawiczki i płyny dezynfekujące dla 14 945 osób, wyposażono 108 miejsc kwarantanny/izolacji, wsparciem objęto 15 859 osób.

Projekt w ramach PORiM nie został zrealizowany, gdyż, w związku z pandemią COVID-19, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa nie ogłosiła stosownego konkursu. Ponadto, poniesienie wydatków niższych w porównaniu do planu po zmianach dotyczyło projektu realizowanego w ramach POWER i wynikało w szczególności z przedłużania się procesu udzielania zamówień publicznych.

Wzrost wydatków budżetu środków europejskich w 2020 r. w porównaniu do roku poprzedniego wynikał z większej liczby realizowanych projektów (w 2019 r. był to tylko jeden projekt – *Usprawnienie systemu ratownictwa na drogach – etap IV*, w ramach którego wydatkowano 5 707,3 tys. zł).

W wyniku badania trzech decyzji zwiększających plan wydatków budżetu środków europejskich w łącznej kwocie 3 318,3 tys. zł (20,2% zwiększenia planu) ustalono, że wnioskowanie o środki z rezerwy celowej poz. 98 wynikało z faktycznych potrzeb i było celowe. Po otrzymaniu decyzji wprowadzono zmiany w planie, a przyznane środki wykorzystano w 100,0%, zgodnie z przeznaczeniem wskazanym w tych decyzjach.

(akta kontroli: tom I str. 67-90)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa i budżetu środków europejskich w 2020 r. przez kontrolowaną jednostkę w zakresie wydatków.

Objęte badaniem wydatki w kwocie 4 529 920,7 tys. zł (56,6% wydatków w części 85/24 – województwo śląskie) zostały poniesione w sposób celowy, z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi, określonych w ustawie o finansach publicznych. W wyniku kontroli trzech zamówień publicznych nie stwierdzono nieprawidłowości. Wojewoda Śląski, zgodnie z art. 175 ust. 1 i 2 ustawy o finansach publicznych, rzetelnie sprawował nadzór i kontrolę nad wykonaniem wydatków budżetu państwa w części 85/24 – województwo śląskie. Stwierdzone nieprawidłowości, polegające na niepodjęciu działań w celu zablokowania planowanych wydatków w łącznej kwocie 10 480,2 tys. zł (0,13% planu po zmianach), w sytuacji wystąpienia okoliczności wskazujących na to, że nie zostaną one w 2020 r. poniesione oraz na nieterminowym wypłaceniu zasiłku chorobowego w kwocie 1,8 zł (poniżej 0,01% wydatków Urzędu) osobie zatrudnionej na podstawie umowy zlecenia, skutkującym naliczeniem odsetek w kwocie 47,00 zł, z uwagi na skalę nie miały istotnego wpływu na wykonanie wydatków w części 85/24 – województwo śląskie.

¹⁰⁰ Rodzin zastępczych spokrewnionych, rodzin zastępczych niezawodowych, rodzin zastępczych zawodowych, rodzinnych domów dziecka, placówek opiekuńczo-wychowawczych i regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych.

OBSZAR

Opis stanu
faktycznego

3. Sprawozdawczość

W wyniku badania rocznych łącznych sprawozdań dysponenta części 85/24 – województwo śląskie oraz sprawozdań jednostkowych dysponenta III stopnia (Urzędu) za 2020 r.:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23);
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27);
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28);
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy);
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy WPR)¹⁰¹;
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE);
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1);

a także sprawozdań w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2020 r.:

- o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N);
- o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z);

ustalono, że zostały one sporządzone prawidłowo pod względem formalno-rachunkowym oraz terminowo¹⁰² przekazane do odbiorców. Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek). Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych Urzędu (dysponenta III stopnia) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzania sprawozdań.

(akta kontroli: tom IV str. 7-836)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez kontrolowaną jednostkę sprawozdania budżetowe i w zakresie operacji finansowych.

¹⁰¹ Dysponent III stopnia nie sporządził sprawozdania Rb-28 Programy WPR, z uwagi na to, że nie planował i nie realizował wydatków, które winny być ujęte w tym sprawozdaniu.

¹⁰² W terminach określonych:

- w załączniku nr 38 do rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 9 stycznia 2018 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1564, ze zm.);
- w załączniku nr 3 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym (Dz.U. z 2020 r. poz. 704, ze zm.);
- w załączniku nr 6 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz.U. z 2014 r. poz. 1773), obowiązującego do 31 grudnia 2020 r.

Skontrolowane łączne i jednostkowe roczne sprawozdania budżetowe oraz kwartalne sprawozdania w zakresie operacji finansowych zostały sporządzone prawidłowo pod względem formalno-rachunkowym oraz terminowo przekazane do odbiorców. Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części na podstawie sprawozdań jednostkowych. Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych Urzędu były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzania sprawozdań.

V. Uwagi

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi:

Uwagi

1. NIK zwraca uwagę na konieczność bieżącego ujmowania w księgach rachunkowych Urzędu należności z tytułu kosztów postępowania orzeczonych przez Wojewódzką Komisję ds. Orzekania o Zdarzeniach Medycznych w Katowicach, w celu zapewnienia prezentacji rzetelnych danych w sprawozdaniach Rb-27 i Rb-N.
2. NIK wskazuje również na potrzebę podejmowania działań zmierzających do zablokowania planowanych wydatków, w sytuacji wystąpienia okoliczności wskazujących na to, że nie zostaną one zrealizowane w danym roku budżetowym. Podjęcie stosownej decyzji przez dysponenta części budżetowej umożliwia przeznaczenie środków na sfinansowanie innych zadań publicznych.
3. NIK zauważa, że zobowiązania wobec osób zatrudnionych na podstawie umowy cywilnoprawnej winny być regulowane terminowo, w celu niedopuszczenia do wystąpienia odsetek z tytułu nieterminowych płatności.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie¹⁰³ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

¹⁰³ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłoszenie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonych kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia. W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na ww. adres mailowy.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, 16 kwietnia 2021 r.

Kontrolerzy:

Stenia Zalewska

Gł. Specjalista kp.

.....

Jerzy Horodecki

Gł. Specjalista kp.

.....

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Katowicach